

अभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY
abhiyanweekly40@gmail.com

वर्ष : ३७ / अंक : २१ / २०७६ पुस ४ गते शुक्रबार / 20 Dec., 2019 / मूल्य रु. ९०/-

नेकपाको बैठकमा नेतृत्वको आलोचना

काठमाडौं। सत्ताधारी दल नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको स्थायी समितिको बैठकमा नेताहरूले सचिवालयमा संख्या थन्नुपर्ने बताएका छन्। तत्कालिन नेकपाका उपाध्यक्ष समेत रहेका युवराज ज्ञावाली, भीम रावल र अष्टलक्ष्मी शाक्यले र तत्कालिन माओवादी केन्द्रकी प्रवक्ता समेत रहेकी पम्पा भुसालले सचिवालयलाई ५५ सदस्यीय बनाउनुपर्ने माग गरेका छन्। नेता ज्ञावालीले बैठकमा बोल्दै भने नेताहरूले विरियता क्रममा पार्टीले किन विभेद गरेको भन्दै प्रश्न गरेका थिए। नेता ज्ञावालीले भने अब सचिवालय विस्तार गर्ने र आफूहरूको स्वाभाविक दाबीलाई सुनुवाई गर्ने माग समेत गरेका छन्। स्मरण रहोस् अहिले नेकपाको

>>> बाँकी ८ पेजमा

राप्रपाको आक्रामक रणनीति

काठमाडौं। उपचुनावमा समेत राप्रपाले कुनै सिट जिल सकेन। तर राप्रपाले आमनिर्वाचनमा पाएको मत बढाएको छ। यसबाट राप्रपामित्र हौसल बढेको छ।

पूर्व सुरक्षाकर्मीहरूसमेत राप्रपाप्रति आकर्षित भएपछि राप्रपा अध्यक्षले उनीहरूलाई स्वागत गर्दै भनेका छन्-पुर्व सुरक्षाकर्मीहरूको एक समुहलाई राप्रपामा स्वागत गर्न पाउँदा खुशी लागेको छ। राप्रपालाई देशको बलियो राष्ट्रवादी शक्ति बनाउने अभियानमा सहभागी हुन सबैमा हार्दिक आह्वान गर्दछु।

यही क्रममा राप्रपा अध्यक्ष कमल थापाले एनसेलको

>>> बाँकी ८ पेजमा

नेकपाभित्र गुटैगुट

काठमाडौं। नेकपाको स्थायी समितिमा अध्यक्षद्वय केपी ओली र पुष्पकमल दाहालले पेश गरेका राजनीतिक प्रतिवेदनमा पार्टीभित्र गुट भाँगिएको निर्झर्क निकालिएपनि त्यसको कारण के हो? भनेमा प्रतिवेदनमा केही उल्लेख नगरिएको भएपनि बोल्दै भने गुट भाँगिनुको मुख्य कारण नै सदस्यीय सचिवालयतर्फ नै सोकिन सक्ने भएकाले प्रतिवेदनमा गुट भाँगिनुको कारण दिएको छैन। पार्टी संस्थागत भएन बरु गुटहरू भाँगिए गए यो निर्झर्क अध्यक्षद्वयले प्रस्तातु गरेको प्रतिवेदनको मुख्य सार हो। ११

पृष्ठ लामो प्रतिवेदनमा गुट भाँगिनुको कारण केही खुलाइएको छैन। खुलाइँदा नेतृत्वर्वारी र सचिवालयतर्फ आँला उदन सक्ने भएकाले कारण नखुलाइएको प्रष्ट भएको छ।

पार्टीभित्र गुट उपगुट कार्यकर्ताहरूले बढाएका होइनन नेताहरूले नै बढाएका हुन्। तत्कालिन माओवादी केन्द्रमा भन्दा नेकपा एमालेमा धेरै गुट र उपगुट रहेकाले अहिले पनि तत्कालिन नेकपा एमालेकै नेताहरूले गुट उपगुट सञ्चालन गरिरहेका छन्। तत्कालिन नेकपा एमाले र

>>> बाँकी ८ पेजमा

व्यवस्थामै धमिरा लाग्न सक्ने

काठमाडौं। अखियार दुर्लपयोग अनुसन्धान आयोगले स्थानीय तहमा व्यापक भ्रष्टाचार भएको भन्दै स्थानीय तहलाई ६१ बुँदै निर्देशन दिएपश्चात् पनि भ्रष्टाचारमा कुनै कमी आउन सकेको छैन। स्थानीय तहहरू अहिले भ्रष्टाचारका अखडा नै बनेका छन् भने प्रदेश सरकारहरू समेत भ्रष्टाचारमा डुँबेको समाचारहरू प्रकाशित/प्रशारित हुँदै आएका छन्। तीक त्यसै बेला मानवअधिकार तथा शान्ति समाजले पनि मुलुकमा संगठित भ्रष्टाचार भौलाएको भन्दै चिन्ता व्यक्त गरेको छ। समाजका हालै दाढामा सम्पन्न भएको २२ औं परिषद बैठकले सुशासन, दण्डहिनान, सीमा सुरक्षा र लागु औषध दुर्यस्ती रोक्न सरकारसँग माग गरेको छ।

परिषदको बैठकमा समाजका संरक्षणका अध्यक्ष कृष्ण पहाडीले तिनवटै तहका सरकारमा संस्थागत भ्रष्टाचारमा मौलाएको भन्दै चिन्ता व्यक्त गरेको छ। पहाडीका अनुसार संघीय, प्रदेश र

>>> बाँकी ८ पेजमा

व्यवहारमा देखाऊ राष्ट्रवाद

मुख्यले होइन काठमाडौं। सत्ताधारी दल नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको बैठक नियमित रूपमा बस्नुपर्ने त्यसो हुन नसकेको भन्दै अध्यक्षद्वयले लिखित रूपमे आत्मालोचना गरेका छन्। तीन तीन महिनामा बस्नुपर्ने स्थायी कमिटीको बैठक पनि एक वर्ष पछिमात्र सुरु भएको छ। पार्टी अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री स्वास्थ्यको कारण देखाउँदै बैठकमा उपस्थित नभएको बैठकमा अर्का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले बैठकमा विधान अनुसार बैठक बस्न नसकेको भन्दै तीन महिने कार्ययोजना सहित राजनीतिक प्रतिवेदन पेश गरेका छन्। पार्टी अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री ओली समेतको संयुक्त प्रतिवेदनका रूपमा बैठकमा पेश गरेका छन्।

>>> बाँकी ८ पेजमा

तालीलाई www.abhiyanonline.com.np गा पनि पढ्न सकिन्छ।

रात सरकार संकटमा पर्ने, राजपा बाहिरिने प्रदेश नं. २ मा समेत नेकपाकै नेतृत्वको सरकार बन्ने

काठमाडौं। सत्तारूढ दल नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी र विभिन्न ६ वटा पार्टी मिलेर गठन भएको राष्ट्रिय जनता पार्टीबीच आँडै माघ ९ गते हुने भएको राष्ट्रिय सभाको निर्वाचनमा प्रदेश नं. २ को चार सिट मध्येका दुई/दुई सिटमा एकले अर्कालाई सधाउने सहमति भएको छ। उक्त चुनावमा राजपाले पुरुष समूह र अपाङ्ग भएका व्यक्तिको समूहमा आफ्ना उम्मेदवार उठाउने भएको छ भने नेकपाले महिला र दलित पुरुष समूहको दुई स्थानमा आफ्ना उम्मेदवार उठाउने सहमति भएपश्चात् समाजवादी पार्टीलाई भने संकट परेको छ। प्रदेश नं. २ मा अहिले समाजवादी पार्टी नेतृत्वको सरकारमा राजपा समेत भएको छ। समाजवादी पार्टी केपी ओली नेतृत्वको संघीय सरकारमा सहभागी भएको भएपनि राजपाले भने गत फागुनमा सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएको थियो।

नेकपा र राजपालीबीच भएको दुई बुँदै सहमति पत्रमा सत्तारूढ दलको अध्यक्षद्वय

अध्यक्ष राजेन्द्र महतोले सही गरेका हस्ताक्षर गरेका छन् भने राजपाका अध्यक्ष राजपाका अध्यक्ष मण्डलका महन्थ ठाकुर, महेन्द्र

यादव, शरत सिंह भण्डारी र राजकिशोर यादव सहभागी भएका थिए भने नेकपाका तर्फबाट अध्यक्षद्वय सहित महासचिव विष्णु पौडेल नेकपाका संसदीय दलका उपनेता सुभाषचन्द्र नेम्बाङ्ग तथा उपप्रधानमन्त्री एवं रक्षा मन्त्री इश्वर पाखरेलको उपस्थिति रहेको थियो। राजपासँग सहमति गर्न प्रधानमन्त्री ओलीले तै सक्रियता देखाएको र राजपाले समेत प्रधानमन्त्री ओलीको प्रस्तावलाई स्वीकार गरी प्रदेश नं. २ को सत्ता साफेदार दल नै नेकपाका समाजवादी पार्टीलाई भने ढुले भडका लागेको छ। प्रदेश नं. २ मा अहिले नेकपा प्रमुख प्रतिवक्षी दल रहेको भएपनि अब उसले राजपासँग सहमति गरेर प्रदेश नं. २ मा समेत आँडै नेतृत्वमा सरकार बनाउने कसरतमा लागेको छ। अब यी दुई पार्टीबीच हरेक कुरामा सहमति हुन सक्ने सम्भावना बढेको दुनाले समाजवादी पार्टी र राजपालीबीच हुने भनिएको एकीकरणको ढोका बन्दा हुने

>>> बाँकी ८ पेजमा

prabhup Welcome
Savings

prabhup Bank

आजै खोलौ प्रभु Welcome बचत
बनाउँछ यसले भविष्य सहज

प्रमुख विशेषताहरू:

- शुन्य गौजदारमा साता
- खोलन पाईने
- निःशुल्क Visa Debit Card*
- आकर्षक ब्याजदर
- निःशुल्क आरबा सुविधा*

* राष्ट्रिय लिंग

prabhup BANK

प्रधान कार्यालय : बरमहल, काठमाडौं, नेपाल।
फोन : ०१-४७६०४०८ (Direct), ४७८८५५००। फ्याक्स : ०१-४७८०५५८८
टोल फि नं. १६६०१०७७७७। ईमेल : info@prabhupbank.com
SWIFT: PRVUNPKA | वेबसाइट : www.prabhupbank.com

Indian Role behind dismembering Pakistan

• S Shukat

16th December is the day of tragic memory when Pakistan was dismembered and a new state of Bangladesh was created in 1971 as part of Indian conspiracy which still continues against the integration of Pakistan.

India has a long-gone history of many centuries, based upon religious prejudice against the Muslims. In this respect, Indian intelligence agency, RAW which was founded in 1968, has assumed a significant status as invisible actor in formulation of India's domestic, regional and global policies, particularly directed against Pakistan.

Hindus give credit to Indira Gandhi who in the late 1970s gave RAW a new role to suit her 'Indira Doctrine' specifically asking it to undertake covert operations in neighboring countries, especially Pakistan which comprises majority of Muslims. RAW was given a green signal to mobilize all its resources by exploiting political turmoil in East Pakistan in 1971 which this agency had created through its agents who provided Bengalis with arms and ammunition for conducting guerrilla acts against the Pakistani defense forces.

Regarding the separation of East Pakistan, Indian RAW had unleashed a well-organized plan of psychological warfare, creation of polarization among the armed forces, propaganda by false allegations against West Pakistan, creation of differences between the political parties and religious sects of East and West Pakistan, control of media, manipulating linguistic, political and economic disputes in order to malign the Bengalis against Islamabad.

There is no doubt that one can note political, economic and social disparities almost in every Third World country. India, itself, contains these disparities on larger scale. In seven states of India, separatist movements are at work. But, New Delhi which has not recognized the existence of Pakistan since partition left no stone unturned in planting and exploiting differences between the people of East and West Pakistan.

RAW has a long history of sinister activities in the East Pakistan, backing secular areas of Hindu minority who had played an important role in motivating Bengali Muslims against West Pakistan. RAW's well-paid agents had activated themselves in East Pakistan in the 1960's so as to dismember Pakistan. For this aim, it took the responsibility of funding Sheikh Mujibur Rahmans' general elections in 1970 and the members of his party, Awami League. It colluded with the pro-Indian persons and had paid full attention in training and arming the Mukti Bahnis militants. RAW, playing with the bloodshed of Muslims, succeeded in initiating a civil war in East Pakistan. However, huge quantity of arms started entering East Pakistan. Meanwhile, India welcomed the refugees from East Pakistan, providing them with every facility to provoke them against West Pakistan.

Majib was already in connivance with India for separation of East Pakistan. In this connection, Asoka Raina in his book, 'Inside RAW: The Story of India's Secret Service', discloses, "Indian intelligence agencies were involved in erstwhile East Pakistan...its operatives were in

touch with Sheikh Mujib as the possible 'Father' of a new nation-Bangladesh, who went to Agartala in 1965. The famous Agartala case was unearthed in 1967. In fact, the main purpose of raising RAW in 1968 was to organise covert operations in Bangladesh. Indian army officers and RAW officials used Bengali refugees to set up Mukti Bahini. Using this outfit as a cover, Indian military sneaked deep into East Pakistan...the story of Mukti Bahini and RAW's role in its creation and training is now well-known."

Asoka further explained, "Indian sources including journalists have put on record how much RAW had established the network of a separatist movement through 'cells' within East Pakistan and military training camps in Indian territory adjoining East Pakistan...carrying out acts of sabotage against communication lines so that Indian forces simply marched in at the 'right' time. RAW agents provided valuable information as well as acting as an advance guard for conducting unconventional guerrilla acts against the Pakistani defense forces."

It is mentionable that before the 1971 war, Mujibur Rahman, had announced a separate national flag for East Pakistan in his six points which also included that currency of East Pakistan should be different along with a separate military. His six points created prejudice among Bengali people especially against West Pakistan. The famous slogan, during his addresses and rallies was, "Punjabi dogs go back." It was due to Mujib's instigation that besides Punjabis, Bengalis had also tortured and killed Biharis, Pashtoons and Balochis, while their women were raped.

Now, Bangladesh's Prime Minister Sheikh Hasina Wajid and her ruling party Awami League have continuously been pursuing Indian directions by conducting anti-Pakistan campaign. In connivance with New Delhi, Bangladesh government and Awami League have launched a massive media campaign in order to spread venom against Pakistan and its armed forces and against all those Bangladeshi nationals who were loyal to the state during 1971 crisis.

Since Prime Minister of Bangladesh, Sheikh Hasina Wajid came into power; India has been employing various tactics to entrap Bangladesh by exploiting her pro-Indian tilt to fulfill its strategic interests. In this context, Prime Minister Hasina Wajid has continuously been pursuing Indian directions by conducting anti-Pakistan campaign. Therefore, after passing of 42 years to the events of 1971, which resulted into the separation of East Pakistan, Abdul Qadir, the leader of Jamaat-e-Islami (JI) was hanged because of his loyalty to united Pakistan. Recent executions of Mujadid and Chaudry of JI were also part of the same scheme. Regarding all these executions, international community raised doubts and noted flawed proceedings.

People of Pakistan have shared moments of happiness and sorrows with the people of Bangladesh. The tragedy of dismemberment of East Pakistan was aimed at creating a compliant country through Indian trained and financed militants (Mukti Bahini) who had killed thousands

of Pakistanis in cold blooded activities. In this connection, while addressing a ceremony during his Bangladesh tour, Indian Prime Minister Narendra Modi openly stated on June 7, 2015 that Indian forces helped Mukti Bahini to turn East Pakistan into Bangladesh. He elaborated that former prime minister Atal Bihari Vajpayee had played an active role in separating Bangladesh from Pakistan, and he had also come to Delhi in 1971 to participate in the Satyagraha Movement, launched by Jana Sangh as a volunteer to garner support for the Mukti Bahini members. It is notable that Indian leadership by exploiting the concerns of Bangladesh Army over the raising of "Jatiyo Rakhi Bahini" (National vanguards) in 1972 once again created volatility in Bangladesh by patronizing the killing of Sheikh Mujibur Rehman. The supplementary purpose of the incident was to make 1974 tripartite agreement dormant, as by the agreement Sheikh Mujib, the father of Bangladesh had wished cordial relations among Pakistan, India and Bangladesh, declaring "Bangladesh knows how to forgive and forget."

To further keep the people of Bangladesh in desolation, fueling the hatred and creating extremism in the society, Sheikh Hasina Wajid was incorporated into the Bangladesh Politics. Since then through devious judicial trials, she has been executing elderly opposing politicians and as an extension of her personal and political vindictive posture by manipulating the fateful 1971 event to further the Indian interests. Turmoil, so shaped continues to haunt people of Bangladesh, as she is refusing olive branch offered by people of Pakistan. Ironically, Awami League's purported nationalism is based on fabricated figures about the killing of three million Bengali people in 1971. Sheikh Mujib uttered this figure during an interview with the British broadcaster, David Frost. It was not authenticated by independent researchers or international institutions. During the conflict, only two division of Pakistan's Army with limited small weapons was deployed in East Pakistan

and it has no motivation to kill so many people in such a short conflict being fought in unfavorable operational situation.

However, genocide committed by Indian trained terrorists in East Pakistan cannot be ruled out. Awami League's delusions, under Sheikh Hasina's are expected to create grave problems for Bangladesh. The growing discontent in the country over authoritarian and vindictive rule of Awami League vis-à-vis antagonistic approach towards Pakistan is causing a division in Bangladeshi society.

A regards the so-called genocide of the Bengali people, a famous Bengali journalist Sarmila Bose authored a book, "Dead Reckoning: Memories of the 1971 Bangladesh War" after thorough investigation. She terms the number, a gigantic rumor, while Hamoodur Rahman Commission Report considers even 26,000 as an exaggerated figure. Richard Sisson and Leo E. Rose in book titled "War and Secession: Pakistan, India and the Creation of Bangladesh" and Gary Bass in his book "The Blood Telegram" clearly admit that figures about so-called genocide were Indian purposed.

At present, the situation is turning bleak as foreign investments are evaporating and unemployment is multiplying. The growing socio-economic degeneration is causing discontent suiting the terrorist outfits like ISIS (Daesh). Their financiers are taking full advantage to recruit the combat terrorists and train them in contiguous Indian area for further insertion in various regions. Its fallouts in Bangladesh are evident. Western media has reported about presence of ISIS in Bangladesh. In the recent past, two foreigners were shot, while a Shia gathering was targeted in the country. Extremist groups like Ansarullah Bangla Team (ABT) and Jamaat-ul-Mujahideen Bangladesh have established affinities with ISIS and are very active these days. Some of the Western countries even advised their citizen not to travel to the country.

It is optimistically suggested to Prime Minister Sheikh Hasina and other leaders of Awami League that without

indulging into a blame game, creation of Bangladesh may be acknowledged as one of the most tragic chapters in the history of Pakistan—tragedies test the resilience of the nations to survive and progress. Living in past sends the message of hopelessness, leadership must rise to the occasion and guide the nation towards integration and prosperity.

Pakistan's eagerness in fostering good relations with Bangladesh can be gauged from huge investments in Bangladesh by Pakistani traders.

must know that in the backdrop of Modi's statement, role of India in dismemberment of Pakistan through state sponsored terrorism (Insertion of Mukti Bahini) and Indian support to separatist elements in Pakistan's province of Baluchistan have already been exposed, as Islamabad has recently presented solid evidence to the UN and the US in this respect.

Besides, world must take notice of Indian interventionist and hegemonic policies vis-à-vis her neighbors. India occupied Sikkim, subdued Bhutan, sponsored terrorism in Sri Lanka and is now teasing Nepal. Nevertheless, while rectifying the historical record regarding the events of 1971, government of Bangladesh must mention that two Divisions of army (20000, which latter grew to 34000) operating in adverse environment has no motivation to go on civilian killing spree. It must know that if total number of troops was 34000, then how come the much publicized figure of 93,000 troops is true?

People of Bangladesh may identify their real enemies which are India and Awami League which are creating conditions for break up of Pakistan and has made Pakistanis and Bengalis to fight with each other. Now, they are again active to promote pro-Indian feelings through Awami League and Sheikh Hasina's government and gag the opposition, so that it can be turned into a fully compliant state.

Nonetheless, as part of old anti-Pakistan campaign, Awami League conceals facts about the separation of Pakistan.

"तपाईं हामी बीचको नाता सम्बन्धिको सहयोगी NCC उत्सव बचत खाता"

NCC उत्सव बचत खाता

विशेषताहरू

- आकर्षक व्याजदर
- ज्ञानपत्र ग्रन्तीदाता रु. 1,000/-
- ज्ञानपत्र रेता शृङ्खला 50% सुट्ट
- लकड़ ग्रुप्पिंग 50% सुट्ट
- विशेषक ASBA रेता
- विशेषक ABSS सुधारा
- विशेषक VISA Debit कार्ड
- रु. 90,000/- - सर्वतो निश्चयक औषधीयर बीमा*

NCC Bank

Nepal Credit & Commerce Bank Ltd.

प्रधान कार्यालय:
वाणिज्यालय, काठमाडौं, नेपाल | पोख. नं. १२५५९ | फोन: ०१-४२४ ६९९९
फैक्स: ०१-४२४ ४६६१० | SWIFT: NBCNPKA | ईमेल: corporate@nccbank.com.np
वेब: www.nccbank.com.np | टोल फँ: १६६०-०१-४५६७८

राष्ट्रको यस्तो दुर्गति कहिलेसम्म चल्छ ?

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

नेपाली नेताभन्दा जान्नेसुन्ने विश्वमा कुनै व्यक्ति छैनन् होला ।

नेपाल परिवारवाद, चाकरीवाद र पैसावादले बिग्रेको देश बनिसक्यो । यहाँ कानुनको नौ सिड दुन्छ, सोभालाई सुली चढाउने मुलुकको नाम नेपाल हो ।

नेपालको राजनीतिमा अन्यौल बढी छ । नीतिहरूमा प्रमुख नीति राजनीति, राजनीति अपराध चोखाउने बाइसधारा बन्यो भने देश विप्रियो । नेपाल बिग्रिनुको मुख्य कारण नै राजनीतिमा अपराधिकरण भएर हो । साहित्यमा पनि राजनीतिक अपराधिकरणको बाढिटा पन्यो । जो वाडमयको साधक हो, उसलाई सम्मान र सहृदयताबाट टाढा पारिन्छ । जो चाकरीवाज, चौरचार र पैसावाला पहुँचवाला छ, ऊ नम्बरी साहित्यकार बनेर साहित्यमाथि रजगज गरिरहेको छ । योभन्दा ठूलो अपराधिकरण के हुन्छ ?

फ्रान्समा हयूगो थिए, हयूगोले राजनीतिलाई हल्लाइदिए, सुधारिदिए र साहित्यलाई समाजकोमात्र होइन, देशकै ऐना भनेर स्थापित गरिदिए । यसकारण त हयूगो आज पनि पूजनीय छन् । नेपाली वाडमयमा एकसे एक साहित्यकार जन्मे । तर साहित्यले मान्येको सोचमा आमूल परिवर्तन गर्न सकेन । वर्तमान साहित्य सोचमा परिवर्तन ल्याउन सक्ने अँधीमात्र होइन, सुनामी बनाउन जरुरी छ । यसका लागि समाज शैक्षिक स्तरमा कमजोर छ । साहित्यको प्रभाव कमजोर हुनुको मुख्य कारण शैक्षिक स्तर पनि हो ।

नेपालमा दुई ध्वीय राजनीति छ । कांग्रेस र कम्युनिष्ट । न कांग्रेले समाजवाद बुझ्यो र समाजवादी बन्नसक्यो । न कम्युनिष्टले स्टालिन बुझ्यो र सर्वहाराको तारणहार भयो । जे छ, राजनीति छ, राजनीतिभित्र अपराधिकरण छ । अपराधिकरणले साहित्य, कला, संस्कृतिमा प्रदूषण फेलायो । समाजलाई विकृति र विसंगतिको फोहर थुपार्ने कर्तनेर पो बनाइदियो ।

वीपीको समाजवाद कांग्रेसले बुझेनन्, कांग्रेस पुँजीवादी बन्यो, समाजवादी बन्न सकेन । नेपाली कम्युनिष्टले स्टालिन बुझ्यो र हुनसक्छन् । युद्धमा स्टालिनका छोरा जेकवलाई शत्रु मुलुकले बन्दी बनाएपछि उनको बदलामा बन्दी सेनिककू लेनदेन गर्ने प्रस्ताव गर्दा स्टालिनले मलाई पुत्रभन्दा राष्ट्रियता प्यारो छ

भनेर साटेन् । छोरा जेकब जेलमै मरे, स्टालिनले देश बचाए । हामी सगरमाथा नेपाल, पश्चिम-जानकी नेपाल, बुद्ध नेपाल, शान्त नेपाल, स्वाधीन नेपाल । यो गौरव शासन, प्रशासन र नेपाली जीवनशैली बन्न सकेन । नेपालको दुर्भाग्य यही हो । हुन त नेपालको राजनीति नै खुकुरीको राजनीति हो । एकीकरण थाल्दा पृथ्वीनारायण शाह २० वर्षका थिए । उनले खुकुरी चम्काएरै नेपालको एकीकरण गरे । १९०३ मा कोतपर्व हुँदा जंगबहादुर २९ वर्षका थिए । राणाबशको १०४ वर्षको इतिहास पनि खुकुरी कै हो ।

अनेक घटनाक्रमपछि हामी वसन्त पर्वमा प्रवेश गरेका हो । बसन्त बसन्तजसे बन्न सकेन र आज प्रत्येक तह र तपकाका हामी अमिलो अनुहार लिएर बाँचिरहेका छौं । राजतन्त्र, हिन्दूत्व र संघीयताको सुरुलडमा नेपाल रंगमगिदा विदेशी दड पन्यो कि नेपाली दासहरू

समयमा शान्ति साभा र अपरिहार्य आवश्यकता हो । बुद्ध धर्माबलम्बी देशहरू ८ (भुटान, बर्मा, कम्बोडिया, चीन, चाइवान, श्रीलंका, थाइल्याण्ड र जापान) मात्र छन् तर बुद्ध, बुद्धत्व, परिनिर्माण र शान्तिको खोजमा विश्व नै छठपटाइरहेको कालखण्ड पनि यही हो ।

बुद्ध नेपालमा जन्मे, नेपाल हिन्दूराष्ट्र (२०६३ साल जेठ ४ गते राजनीतिक सहमतिमा धर्मनिरपेक्षका धोषणा गरिएको) कसरी कायम भयो र १२६ (कायामा नयाँ मालपाँडे फेले पन्यो) जाति तथा अनेक धर्माबलम्बीहरू कसरी प्रत्येक कालखण्डमा कसरी सद्भावपूर्ण रूपमा बसे होलान् ? विश्वकै लागि विविध धर्म, जाति, संस्कृतिबाहक नेपाल विश्वके आकर्षक मुलुक हुनुको अर्को कारण पनि हो ।

जापानले लुम्बिनीलाई जोड्दै बौद्धतीर्थहरू सारनाथ (धर्मचक्रवर्तन), राजगृह, नालन्दा (बौद्ध शिक्षालय),

● ● ●

लोकतन्त्र भनिन्छ, लोक के भनिरहेको छ, लोक के माँगिरहेको छ, लोकको आवश्यकता के हो, सरकारी योजनामा ती केही पनि पर्दैन् । जो प्रभावशाली छन्, जो शक्तिशाली छन्, जो पैसा खर्च गर्नसक्छन्, तिनका योजना रातारात पारित हुन्छन् । लोकतन्त्रमा लोक शक्तिशाली हुनुपर्ने हो, लोक त मतदान गर्ने मेसिनमा सिमित हुनपुगेको छ । लोकतन्त्र हातीको देखाउने दाँतमात्र हो ।

● ● ●

दड परे, यसको हिसावकिताव जनताको असिनपसिन र छठपटी-हुट्टुटी अध्ययन गरेर इतिहासकारहरूले लेख्छान् । अर्जुन दृष्टि होला परिवर्तनका अगुवा अर्जुनहरूमा भनेको छ बुराहरू विदेशीका कप्तान बने, राजनेता बन्न सकेन् । अन्तरद्वन्द्व र बाह्य द्वन्द्वको थलो बनिसक्यो नेपाल, यो दृश्य अदृश्य मुभेडले नेपाल कंगो हुने कि काबुल ? अर्को सकट नेपालीको टाउकोमा गीर खेल थालिसकेको छ । बुद्ध शान्ति : मानव जीवनशैली सामरिकरण, धार्मिक प्रतिद्वन्द्विताकरण हुँदै सम्यताको चरमोत्कर्षमा पुगेको वर्तमान

बागरो पलाउला र एउटै बुद्धको नामले पनि नेपालको पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न सक्ने क्षमता विकास होला, यो ऋम पर्यटन वर्ष २०२० मै सुरु भए नेपालको भाग्य चम्किनसक्थ्यो ।

त्यसै पनि नेपाल प्रकृतिको बरदान र चम्कारिक दृश्यको देश हो । नेपाल पद्धन, बेदका ऋचाहरू धोक्न र पूर्वीय दर्शनले औत रसाउन विश्व नै आकर्षणको चरमोत्कर्षमा छ । यस्तो कल्पवृक्ष हामीले बुझ्ने कहिले ? श्रीखण्डलाई खुपालीको बीड बनाउन हामी आफुले आफैलाई अभागी बनाइरहेका छौं । जमिनमाथिका नेपाली सम्पदा, स्रोत बुफेर लियोराजले भनेका थिए- नेपाल सुनको थालमा मागेर खाने मगन्तोहरूको देश हो । यति बुझौ- हामी आफै- नाइटाको करूरीको बासना खोज भौतारिइरहेका छौं । जर्मनले पाटनको कृष्ण मन्दिरको जिर्णद्वारा गरिदियो । किनभन्न जर्मन बैज्ञानिकहरू कृष्ण मन्दिरको गर्भगृहमा पूर्वीय दर्शन, संस्कृतिको कुन रहय्य छ भनेर अध्ययन गर्न चाहेय । त्यही जर्मनका एक अनुसन्धान नेपाल आएका छन् र उनी आठ भैरव र चार गणेश, चार नारायण, चार योगीनीले रक्षा गरेको नेपाल भनेको के हो ? किन मन्दिरका दुँडालामा यौनाकृति कुँदिएका छन् ? किन पत्थरका गणेशले दूध पिउँछन्, किन भीमसेनलाई पसिना आउँछ ? भन्नेसम्मको शोध गरिरहेका छन् ।

हामीले कहिल्ये बुझेनौ- रगतको पिचकारी छोड्छ छेपारो । पल पलमा रड बदल्न सक्ने छेपारोजस्तै बन्दै गएको छ हाम्रो संस्कार । यसलाई भन्छन्- सुरगकोटे धोटासियम साइनाइड, जुन हामी आधुनिक सम्यताका नाममा हजम गरिरहेका छौं ।

शायद काशी, काशिमर, अजब नेपाल भनेको यही हो । त्यसैले पूर्वीय दर्शनको महान ज्ञानको जिवनता बोकेर पनि नेपाल दिनदिनै अनेक घटनाक्रमबाट निर्जिब बन्दै जाँदोछ । परिवर्तनले देशलाई उचाल्नुपर्छ, उज्यालो पार्नुपर्छ । धर्म, संस्कार, संष्कृति, कला मासेर उज्यालो छरिदैन भन्ने ब्रह्मज्ञान हामीलाई हुन छाडेको छ । हाम्रो यो जयचन्द्रजस्ता राष्ट्रधारीको दुर्गम्य किन बासनादार लागेको होला, यति नबुझी हामीले आफूलाई, हाम्रो नेपाललाई राम्ररी बुझ्न सक्नेछौनौ ।

साल्ट ट्रेडिङ कंपनी लिमिटेड द्वारा प्रवर्द्धित डीट ग्राहीस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाइर्डको मित्र बाहिर रवर कोट भै बीचमा रिटलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुन: प्रयोग गर्न न सकिने प्लाष्टिक सिल भएको सिलिण्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिकाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दुक्क दुनुहोस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

कर्मचारीको व्यवहार, उडानको विश्वसनीयतासमेत नभएको र व्यवस्थापन भ्रष्टाचारको दलदलमा फसेकोसस्था पनि पपुलर हुनेरहेछ ।

पद्धत्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यादै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादर भरर एकै पटक मर्न सकौ।

- अमियानवाणी

अभियान

साप्ताहिक

सम्पादकीय

संविधानले नचिनेका सल्लाहकारहरूको हर्कत

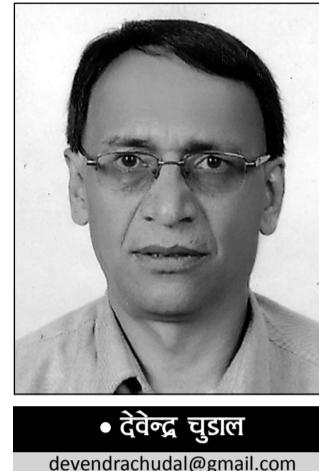
२०३८/३९ सालतिर स्व. पूर्व प्रधानमन्त्री सूर्य बहादुर थापाले तत्कालिन सरकारलाई भूमिगत गिरोहले सञ्चालन गरेको आरोप लगाएका थिए। थापाका अनुसार सविधानले नविनेका र सम्बैधानिक व्यवस्था अनुसार शपथसम्म नलिएका व्यक्तिहरूले सल्लाहकारको नाममा सरकारी उच्च तहका कर्मचारीहरूलाई निर्देशन दिनु र सरकार सञ्चालनमा हस्तक्षेप गर्नु भनेको भूमिगत गिरोहले राज्य सञ्चालन गर्नु हो भन्ने मान्यता पूर्व प्रधानमन्त्री थापाको थियो। सल्लाहकार भनेको सल्लाहकार राज्ये व्यक्तिलाई सल्लाहा दिनु हो। उनीहरूले राज्य सञ्चालनमा र सरकारी कर्मचारीहरूलाई निर्देशन, अर्ति, उपदेश दिनु होइन भन्ने भनाई स्व. थापाको थियो।

मुलुकमा राजनीतिक परिवर्तन भयो । व्यवस्थाहरू फेरिए बहुदलीय व्यवस्था हुँदै मुलुकमा संघीय गणतन्त्र लागू गरियो तर व्यवस्था फेरिएपनि राज्य सञ्चालकहरूले भूमिगत गिरोहको शैलीमा सरकारका काम करावाहीमा हस्तक्षेप गर्न थालेका छन् भने उनीहरूले मन्त्रालयका प्रबन्धतालाई समेत एकै ठाउँमा राखेर अर्ति उपदेश दिन थालेका छन् । उनीहरूका अनुसार सरकारले गरेका राष्ट्राकामहरूको जानकारी सञ्चार माध्यमलाई नदिएको भन्दै आइन्दा त्यस्तो नगर्न विभिन्न मन्त्रालयका प्रवक्ताहरूलाई चेतावनी भाषामा निर्देशन दिएका छन् । प्रधानमन्त्री ओलीका राजनीतिक सल्लाहकार विष्णु रिमाल परराष्ट्र सल्लाहकार राजन भट्टराई र प्रेस सल्लाहकार सूर्य थापाले त्यस्तो निर्देशन दिएका हुन् । प्रधानमन्त्री ओलीका राजनीतिक सल्लाहकार र परराष्ट्र सल्लाहकार गएको निर्वाचनमा पराजित भएका थिए तर अहिले सत्तामा उनीहरूकै हैकम चल्ने गरेकोले भन्न सकिन्छ सविधान ऐन कानूनले नचिनेका व्यक्तिहरूले सरकारका उच्च तहका पदाधिकारीहरूलाई नीति निर्देशन दिन एक किसिमले पूर्व प्रधानमन्त्री थापाले भने भई भूमिगत गिरोहले तै सरकार सञ्चालन गर्न खोजे हो । प्रधानमन्त्रीका सल्लाहकारहरूले अनाधिकृत रूपमा कर्मचारीतन्त्र चलाएर गैरकानुनी काम गरिरहेका छन् । सल्लाहकारको अधिकार भनेको जसले नियुक्त गयो उसलाई परको खण्डमा सल्लाह दिनुमात्र हो । तर प्रधानमन्त्री ओलीका सल्लाहकारहरूले सबै मन्त्रालयका प्रबन्धताहरूलाई बोलाएर के गर्ने, के नगर्न भन्ने निर्देशन दिन भनेको नयाएको पगारी पाए भन्न खोजु बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन । मन्त्रालयका प्रवक्ताहरूले सूचना प्रवाहमा सरकारको मनासाय तबैफेको र सरकारलाई असहयोग गरेको भन्दै आइन्दा सचेत रहन चेतावनी भाषामा निर्देशन समेत दिएका थिए । जुन काम राजनीतिक दम्भको चरण नमुना हो । केही महिना पहिला प्रधानमन्त्री ओलीले आफूलाई अदालत, सुरक्षा निकाय र कर्मचारीतन्त्रले सहयोग नगरेको उद्घोष सार्वजनिक रूपमै गरेका थिए अहिले त्यही उद्घोषलाई आधार बनाएर सल्लाहकारहरूले मन्त्रालयका प्रवक्ताहरूलाई निर्देशन दिएको हुतुपदेश । यसले सरकारी निर्णयमा समेत सल्लाहकारहरू तै हावी भएको पुष्टि भएको छ । प्रधानमन्त्रीका असली सल्लाहकारहरू भनेको मन्त्रीहरू तै हुन् । तर सल्लाहकारहरूले मन्त्रालयका प्रवक्ताहरूलाई नीति निर्देशन सहितको निर्देशन दिनुले मन्त्रीहरूको निरिहताको पराकाटा पानि देखिएको छ । मन्त्रीहरूको भूमिका प्रधानमन्त्रीका सल्लाहकारहरूले लिएपछि मन्त्री पदको औचित्य माथि तै प्रश्न उठन थालेको छ । प्रधानमन्त्रीले मन्त्रीहरूलाई नपत्याएर सल्लाहकारहरूलाई अगाडि बढाउन खोजेको हुन् कि भन्ने आशंका समेत जनमानसमा फैलिएको छ ।

प्रधानमन्त्रीलाई कानुनले नै विषय विशेषज्ञता हाँसिल गरेका व्यक्तिलाई सल्लाहकार राख्ने अधिकार दिएको छ । तर त्यस्ता सल्लाहकारलाई समानान्तर सरकार शासनको अभ्यास गर्ने अधिकार दिएको छैन । नामै सल्लाहकार, सल्लाहकारको कामै सल्लाह दिने हो सुकाफ दिने हो । ओली सरकारले र यस अधिका सल्लाहकारहरूले पनि सल्लाहकारको नाममा आफ्नो वरिपरिका व्यक्ति र पार्टीका कार्यकर्ताहरूलाई सल्लाहकारमा नियुक्त गर्ने गरेका हुनाले सल्लाहकारका पदकै अपव्याख्या भएको छ । पार्टीका अध्यक्ष वा सभापति तै प्रधानमन्त्री हुने भएका र उनले आफै पार्टीका कार्यकर्ताहरूलाई सल्लाहकारमा राख्ने भएकाले त्यस्ता सल्लाहकारले सल्लाह तै दिन सक्ने सम्भावना हुँदैन । त्यस्ता सल्लाहकारहरू पार्टी अध्यक्ष वा सभापतिको छायाँमा पर्ने भएकाले उनीहरूलाई तलब भत्ता खुवाउनको लागि मात्र सल्लाहकारमा नियुक्त गरिएको प्रष्ट हुँच । पार्टीको आदेश पालना गर्ने कार्यकर्ताहरूलाई सल्लाहकार राख्नु तै गलत अभ्यास हो । राज्यकोषमा चरम दुरुपायेग गर्नका लागि मात्र विभिन्न पदहरू सिर्जना गरी सल्लाहकार बनाउने प्रवृत्तिको अन्य हुनैपर्दछ । विज्ञातिविहित व्यक्तिलाई सल्लाहकारमा राख्ना न त सम्बन्धित व्यक्तिले उचित सल्लाह तै पाउँछन् न त त्यस्ता व्यक्तिहरूप्रति जनताको सम्मान तै हुँच । सल्लाहकारलाई त पछिलो समयमा प्रधानमन्त्रीका खास मानछे भन्न थालिएको छ । तिनीहरूले शासन प्रणालीमा प्रभाव पारेर आर्थिक उपार्जन गर्ने बाहेक अन्य कही गर्न सक्वैनन् । सल्लाहकारले भनेको तमान्के कमचारीलाई दुख दिने काममा सल्लाहकारहरू लाग्ने गरेको आरोप पटक पटक लादै आएकोमा अहिले सल्लाहकारहरूले आफूहरूनै सर्वोसर्वा भएजस्तो गरेर मन्त्रालयका प्रवक्तालाई निर्देश दिनु किमार्थ उचित हुन सक्दैन । यो त सरकारी काम कारबाहीमा हस्तक्षेप गर्न खोजन तै हो ।

प्रधानमन्त्रीलाई कानुन लै नै विशेषज्ञता हाँसिल गरेरेका विशेषज्ञहरूलाई सल्लाहकार राख्ने अधिकार दिएको छ। त्यसैले सम्बन्धित क्षेत्रमा विशेषज्ञता हाँसिल गरेरेका व्यक्तिलाई सल्लाहकारमा राखेको खण्डमा सरकार सञ्चालनमा प्रधानमन्त्रीलाई नै सहज तुन सक्छ। पार्टीका कार्यकर्ताहरूलाई सल्लाहकारमा नियुक्त गर्दा उनीहरूले आफ्नो पक्षका बाहेकका अन्य पक्षका कुरै नसुने र प्रधानमन्त्रीसँग भेटसम्म गर्न अवरोध सिर्जना गर्ने गरेका समाचारहरू प्रकाशित हुँदै आएका छन्। त्यसैले प्रधानमन्त्रीले सम्बन्धित क्षेत्रमा विशेषज्ञता हाँसिल गरेरेका व्यक्तिलाई सल्लाहकारमा नियुक्त गरेर राज्य सञ्चालन गर्न उपयुक्त हुँनेछ। सल्लाहकारको भूमिका भनेको आफूलाई नियुक्त गर्ने व्यक्तिलाई सल्लाह दिन हो यदि निर्देशन दिनु भनेको मुलुकमा भूमिगत गिरोहले तै राज्य सञ्चालन गर्न खोज्नु हो भने पर्व स्व. प्रधानमन्त्री सूर्यबहादुर थापाको भनाईलाई पुष्टि गर्दछ। सविधानले नचिनेको व्यक्तिहरू राज्य सञ्चालनमा हावी भएमा व्यस्त भने मुलुकलाई फाइदा गर्दैन उल्टो सरकारको बद्नामी मात्र हुन्त हामीले ठानेका छौं।

यस्कारण लोकतन्त्र संकटमा

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

ठहरिएको खण्डमा उनको सदस्यतालाई निरन्तरता
दिन सक्ने अवस्था भएपनि उनले सभामुख बन्ने
वित्तीकै पार्टीबाट राजिनामा दिएको तर्क नेकपाले
गरेको छ । तर उपसभमुख भएकी शिवमाया
तुम्हाङ्कफ्ले समेत पार्टीबाट राजिनामा दिइसकेकी
भएपनि अहिले किन उनलाई पार्टीले राजिनामा
दिन दबाब दिईरहको छ ? यसैले प्रष्ट हुन्छ
नेकपाले दुई जिब्रे नीति लिएको छ भनेर ।

मुलुकमा यति बेला धेरै समस्या रहेका छन् । कालागानी, लिपुलेक, लिम्पियाधुरामात्र होइन सुस्ता तिलाठी लगायतका मुलुकमा धेरै भु-भागमा भारतसँगको सीमामा समस्या रहेको छ । हरेक दिन भारतका सुरक्षाकर्मीहरूले सीमा स्तम्भ सार्ने काम गरिरहेका छन् । तर त्यति हुँदूहुँदै पनि आफूलाई रास्तावादी भनेर कहिल्यै नथाक्ने नेपाल कम्प्युनिष्ट पार्टी र उसको नेतृत्वमा बनेको केपी ओली सरकारले सीमा विवादलाई सल्टाउने काममा खासै चासो देखाउन सकिरहेको छैन । नेपाली जनताले कम्प्युनिष्ट पार्टी नेतृत्वको ओली सरकारले केही गर्न सक्ने भन्दै ओली सरकारसँग ठुलो आशा एवं भरोसा गरेका भएपनि जनताको त्यस्तो आशा एवं भरोसामा ठेस लाग्न थालेको छ । केपी ओली पहिलो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा उनले सहज अवस्थामा सत्ता प्राप्त गरेका थिएनन् । त्यसबेला भारतले नेपालमाथि अधोषित आर्थिक नाकाबन्दी लगाएको थियो । मुलुकमा पेट्रोलियम पदार्थको हाहाकार मच्चिएको भएपनि जनताले ओली सरकारको होइन भारतको विरोध गरेका थिए । त्यसबेला विभिन्न दलको संयुक्त सरकार रहेको भएपनि प्रधानमन्त्री ओलीले त्यस्ता सबै दलहरूलाई एक ठाउँमा ल्याएर समस्याको समाधान गरेका थिए । तर आज तिनै ओली प्रधानमन्त्री रहेका छन् । संघीय संसददेखि मुलुकमा स्थापना भएका सात वटा प्रदेश मध्येका ६ वटा प्रदेशमै नेकपाको बहुमतको सरकार रहेको छ भने प्रदेश नं. २ मा समेत संघीय सरकारमा सहभागि भएको समाजवादी पार्टी नेतृत्वको सरकार रहेको हुनाले ओली सरकारलाई काम गर्न कुनै कठिनाई छैन । संघीय संसदमा नेकपाको एकलै बहुमत रहेको छ । ओली सरकारलाई संविधान संशोधन गर्न बाहेक अन्य कामका लागि दुई तिहाई मतको आवश्यकता पढैन । आफैनै पार्टीको बहुमत रहेपनि समाजवादी पार्टीलाई समेत सरकारमा सहभागि गराएर सरकार सञ्चालन गरिरहेपनि ओली सरकारले उपलभ्मीमूलक काम गर्न सकेको छैन किन ?

पछिलो समयमा सत्ताधारी दलभित्र विभिन्न खालका गुट, उपगुटहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । तत्कालिन अवस्थामा नेकपा एमलोभित्र रहेका गुट उपगुट माओवादी केन्द्रसंग पार्टी एकीकरण भएपश्चात् पनि सञ्चालन भईरहेका र अरु नयाँ गुट उपगुटहरू समेत जन्मिएका हुनाले सरकार सञ्चालनमा समेत त्यसको ठाडो असर परेको जस्तो देखिएको छ । तत्कालिन नेकपा एमालेमा प्रधानमन्त्री केपी ओली गुट र पूर्व प्रधानमन्त्री एवं पार्टीका नेता माधव नेपालले गुट सञ्चालन गरेका थिए भने वामदेव गौतम र भफलनाथ खनालका समेत साना साना गुट रहेका थिए । नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रबीच एकीकरण भएपश्चात् पनि तिनै गुट सक्रिय भएकाले प्रधानमन्त्री ओलीलाई आफनै पार्टीभित्रका गुट उपगुटहरू मिलाउन फलामको च्युरा चापाउनु सरह भएको छ । तत्कालिन माओवादी केन्द्रमा अध्यक्ष पुष्कमलको आदेश र निर्देशन उल्लंघन गर्न सक्ने अरु नेताहरू नदेखिएका हुनाले माओवादी केन्द्रभित्र नेकपा एमालेमा देखिएका जस्ता गुटहरू छैनन् । पार्टी एकीकरण पश्चात् पार्टीगत स्वार्थ भन्दा व्यक्ति स्वार्थका लिए पार्टीका नेताहरूले गुट परिवर्तन गरिरहेका छन् भने प्रधानमन्त्री ओलीलाई प्रत्येक गुटबाट मन्त्री बनाउनुपर्ने बाध्यता रहेको मन्त्रिपरिषद्मा रहेका व्यक्तिहरूलाई हेरेको खण्डमा प्रष्ट हुन्छ । यी सबै तथ्यहरूले गर्दा र आफै पार्टीभित्रको गुट उपगुटको व्यवस्थापन गर्न नसकेकै कारण सरकारले जनताले चाहेजस्तो काम गर्न नसकेको प्रष्ट भएको छ ।

पार्टी एकीकरण गर्दा दुई अध्यक्षको व्यवस्था गरियो । दुवै अध्यक्षको सहमतिमा सरकार र पार्टी सञ्चालन गर्ने निर्णय गरिएपनि त्यसले सार्थकता पाउन सकेन । पार्टीका अर्का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले सरकारका काम कारबाहीको खुलौरै आलेचना गर्न थालेका हुनाले अन्य नेताहरूले समेत त्यस्तै प्रकारका अभिव्यक्ति दिँदै हिँडेका हुनाले एक प्रकारले नेकपाका नेता तथा कार्यकर्ताहरू अनियन्त्रित भए । सरकारका काम कारबाहीका विरोध गर्न दायित्व संसदको प्रमुख प्रतिपक्षी दलको भएपनि विपक्षी दलका नेताहरूले भन्दा सत्ताधारी दलकै नेताहरूले सरकारको तीव्र विरोध गर्न थालेपछि प्रतिपक्षीको भूमिकामा समेत सत्ताधारी दल नै रहेको जस्तो भान जनतामा पर्न गयो । सत्ताधारी दलका नेता तथा कार्यकर्ताहरू विभिन्न अपराधमा सँलग्न भए । प्रतिनिधिसभाका सभामुख कृष्णबहादुर महरासमेत आफैन् कार्यालयकी महिला कर्मचारीलाई यौन दुर्व्यवहार गरेको आरोपमा सभामुख पदबाट राजिनामा दिन बाध्य भए अहिले उनी अदालतको आदेश अनुसार थुनामा रहेका छन् । सभामुख जस्तो गरिमामय पदमा बसेका व्यक्ति नै यौन दुर्व्यवहारको आरोपमा फस्तु भनेको मुलुककै लागि दुर्भाग्यको विषय हो भने नेकपाको लागि त कालो धब्बा नै हो । महरा थुनामा रहेपनि नेकपाले आजसम्म उनलाई आफैनो पार्टीको सदस्यबाट हटाउन सकेको छैन । यौन दुर्व्यवहारको आरोप लागेर अदालतले थुनामा पठाएकै दिन उनलाई नेकपाले पार्टीको साधारण सदस्यताबाट हटाउनपर्थ्यो । यदि उनी अदालतबाट निर्दोष

सक्ने नभएकाले अंजित्यार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग भनेको साना तिनालाई मात्र कारबाहीको सिफारिस गरि मुद्दा दर्ता गर्न अखडा जस्तो मात्र भएको छ । यदि यो साँचो होइन भने ढुला ढुला घोटालामा संलग्न भएका राजनीतिक दलका नेता र कार्यकर्ताहरू विरुद्ध अदालतमा मुद्दा दर्ता गरेर अंजित्यारले आफूमाथि लागेका आरोपबाट मुक्त होस् ।

अहिले संघीय सरकार मात्र होइन प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारहरू समेत भ्रष्टाचारमा डुबेका छन् । अधिकांश स्थानीय सरकारहरू नेकपा समर्थक रहेका हुनाले उनीहरूले भ्रष्टाचार गर्ने छुट पाएको आरोप उनीहरूसम्बन्धि लागै आएको बेलामा अखियारले स्थानीय सरकारलाई ६१ बुँदे निर्देशन नै दिएको छ । अखियारले ६१ बुँदे निर्देशन विस्तारित रूपमा विस्तृत रैकी प्राप्तान्वित र

दृपाठ त्यसका परिष्कृ फहा मुख्यमन्त्राहरू र केही मन्त्रीहरू नै खनिएका छन् । प्रदेश नं. ३ का मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले त स्थानीय सरकार र प्रदेश सरकारमा अखित्यारले आतंक मच्चाएको आरोप सार्वजनिक रूपमै लगाएका छन् । प्रदेश नं. ५ का मुख्यमन्त्री शंकर पोखरेलले समेत घुमाउरो पारामा त्यस्तै अभिव्यक्ति दिएका छन् । प्रदेश सरकारहरूले आ आफ्नो राजनीतिक दलका नेता र कार्यकर्ताहरूलाई अनुदानको नाममा ठुलो मात्रामा रकम बँडेका छन् । प्रदेश नं. ५ मा काउली विकासका लागि भन्दै १३ लाख अनुदान कृषकलाई दिइयो तर निरीक्षण गर्दा १३ वटा बोटामात्र फेला परे । के त्यो संस्थागत भ्रष्टाचार होइन र ? यी सबै तथ्यहरूले प्रमाणित गर्दछ संघीयतालाई नै बद्द नाम गराउने कार्यमा सत्ताधारी दल नै लागेका र उनीहरूले संघीयतालाई कमाई खाने भाँडो बनाएको प्रमाणित हुँदै गएको छ । नेताहरूलाई जस्तासुकै आरोप लागेपनि उनीहरू आफूलाई विपक्षीहरूले गलत आरोप लगाएको बताउँदै आएका छन् । प्रदेश नं. ५ मा गाडी खरिद काण्डमा मुख्यमन्त्री नै मुछिए तर उनी मन्द मन्द मुस्कुराई रहेर आफ्नो कार्यलाई अगाडि बढाइरहेका छन् । सत्तारूढ दलका धेरै नेताहरूमाथि भ्रष्टाचारका आरोप लागेपनि न त उनीहरूलाई पार्टीले नै कारबाही गर्न सकेको छ न त अखित्यारले नै त्यसैले भन्न सकिन्छ संघीयता कमाई खाने भाँडो हो भनेर ।

ताकन्छ तथायता कमाइ थान नाजा हो नार ।
लोकतन्त्रको प्राण भनेको स्वतन्त्रता र
आधारभूत स्वतन्त्रता हो । तर केही राजनीतिक
दलहरूले त्यसलाई स्वीकार गर्न सकिरहेका
छैनन् । स्वयम सत्ताधारी दलहरू आधारभूत
स्वतन्त्रताका विरुद्ध रहेका छन् । पत्रकातिरालाई
संकुचन गर्ने गरी मिडिया काउन्सिल विधेयक
संसदमा दर्ता गरिएको छ । पत्रकारिता भनेका
समाजको अँखा हो । जुन देशमा पत्रकारितालाई
संकुचन गरिन्छ त्यहीं स्वतन्त्रता रहेदैन । मुखले
बोलेर मात्र स्वतन्त्रता कायम हुन सक्दैन ।
निर्वाचनमा पैसाको खोला बगाएर चुनवा जितेपछि
त्यो पैसा उठाउनकै लागि भ्रष्टाचार हुने गरेको
सत्य वास्तविकतालाई मध्यनजर गरेर निर्वाचनमा
बगाइने पैसा रोकिनु आवश्यक छ । यदि त्यसो हुन
सकेन भने लोकतन्त्रको मेरुदण्डमा नै खिया लान्न
सक्छ । लोकतन्त्रमा खिया लागेको अवस्थामा
मुलुकको अवस्था कस्तो होला ? भ्रष्टाचार भनेको
सानो तुलो हुँदैन, भ्रष्टाचार भनेको भ्रष्टाचार नै
हो । यदि यो प्रक्रियालाई रोकन सकिएन भने
वा यो प्रवृत्तिलाई सुधार गर्न सकिएन भने
भविष्यमा लोकतन्त्र नै पक्षघातले थला पर्न सक्छ ।
लोकतन्त्रलाई बचाउने हो भने पहिला जनताले
सहज रूपमा सरकारबाट दिङ्गे सेवा सुविधा सहज

ਰहज रहना राजपत्राट पिण्ड रहा पुणेका रहज
रूपमा पाउन सक्नुपर्दछ । संघीयतालाई बचाउने
नाममा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय
सरकारले जनतालाई जनताले धानै नसक्ने गरी
कर बढाएका छन् । त्यसरी बढाइएको करले
गर्दा एकतिर जनता आक्रान्त भएका छन् भने
अर्कोतिर कुनै कामै नगरी एक पटक पदमा पुणेका
व्यक्तिहरूलाई गरिब जनताले तिरेको कर बाट
पाल्नु परेको छ । पूर्व विशिष्टहरूको नाममा राष्ट्रको
दुकुटीबाट तुलो मात्रामा धनराशी खर्च गरिएको
छ भने सामान्य जनता दबाई नपाई मरिरहेका
छन् । सरकारले निशुल्क उपलब्ध गराउने भनेका
औषधीहरू समेत जनताले पाउन सकेका छैनन्
भने पूर्व विशिष्टलाई स्वास्थ्य उपचारको नाममा
मोटो रकम खर्च गरेर विदेशमा उपचार गराउने
प्रवृत्तिको विकास भएको छ । जनता भनेका जनता
नै हुन् चाहे पदमा पुणेका हुन् चाहे सामान्य
जनता नै किन नहुन् । लोकतन्त्रको नाममा पूर्व
विशिष्टहरूले सुविधा माथि सुविधा पाउने तर
सामान्य जनताले सिटामोल सम्म खान नपाएर
मर्हुर्ने अवस्थालाई कसरी लोकतान्त्रिक पद्धति भन्न
सकिन्छ ? के लोकतन्त्र तुला वडा र हुनेखाने
अनि पूर्व विशिष्टहरूको लागि मात्र आएको हो कि
सामान्य जनतालाई समेत हो ? जनताले सङ्कमा
उत्रिएर आफ्नो ज्यानको बाजी लगाएर ल्याएको
लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा तिनै जनता पिडित हुनु
भनेको लोकतान्त्रिक व्यवस्थाकै उपहास भएकाले
अब सबै राजनीतिक दल र सरकारले त्यस्तो
विभेदको अन्त्य गर्दै सबैलाई समान व्यवहार गर्न
सकेमात्र लोकतन्त्रको भविष्य सरक्षित रहन सक्छ ।

प्रतिरोध अर्थात् ल्याटिन अमेरिका

● हरि रोका

एकाइसाँ शताब्दिको सुरुवात ल्याटिन अमेरिकामा अनौठो किसिमले सुरु हुन पुग्यो । एकपछि अर्को वाम भुक्तावर राख्ने व्यक्ति र पार्टी चुनावी मैदानमा देखा परे र जित हासिल गरे । सबैभन्दा पहिले सन् १९९८ मा हयुगो चामेजले भेनेजुयलामा निर्वाचन जिते । ६ वर्षाधि उनको नेतृत्वमा भएको सैन्य प्रतिरोध असफल भएपछि उनी लोकप्रिय वामपन्थी राजनीतिमा लागेका थिए । चामेजले जितेको दुई वर्षपछि सन् २००० मा अर्को मुलुक चिलीमा समाजवादी पार्टीका उमेदवार रिकार्डो लागोस राष्ट्रपतिमा निर्वाचित भए । त्यसको अर्को दुई वर्षपछि सन् २००२ पूर्वखानी मजदुर र वर्क्स पार्टी (पिटी) का नेता लुइ इनासियो तुला डा सिल्वा ब्राजिलको राष्ट्रपतिमा छानिए । सन् २००३ मा लेफ्ट अफ सेन्टर लाने पेरोनिस्ट नेस्तोर क्रिचनर अर्जेन्टिनामा राष्ट्रपति पदको निर्वाचन जिल सफल भए । सन् २००४ मा लेफ्टिस्ट ब्रोड फ्रन्ट (एफए) का ताबारे भाजकेजले उरुग्वेमा निर्वाचन जिते ।

सन् २००५ मा कोका किसान युनियनका नेता तथा मुभमेन्ट ट्वार्डस सोसिलिजम इन बोलिभियाका आदिवासी नेता इझो मोरालेस निर्वाचित भए । सन् २००६ मा सान्डानिस्ट नेसनल लिवरेसन फ्रन्ट (एपएसएलएन) का नेता डानियल ओर्टेगा निकारागुआमा पुनः सत्तामा पुगे । सन् २००८ मा स्वतन्त्र वामपन्थी बुद्धिजीवी राफेल कोराया इक्वेडरको राष्ट्रपति पदमा निर्वाचित भए । जितको यो क्रम यतिमै रोकिएन । सन् २०१० मा पारावरे र एल साल्भाडोरमा पनि वामपन्थी निर्वाचित भएर आए । माथि उल्लेख गरिएका मुलुकमा फेरि पनि बहालवाला व्यक्ति र पार्टी नै निर्वाचित हुन पुगे । तर, त्यो अवधिमा भेक्सिको, कोलम्बिया, पेरु र कोस्टारिकामा अतिदक्षिणपन्थीले जित हासिल गरे भने होन्दुरसमा भ्यानुयल जेलायाले जिते पनि सैन्य 'कु' गरेर उनलाई पद बहाली गर्न दिइएन (स्टेफेन लेमितकसी तथा केनेथ एम रोवर्टस लिखित, दि रिसर्जन्स अफ दि ल्याटिन अमेरिकी लेफ्ट, २०११) ।

निर्वाचन जितेर पद बहाली गर्ने यो लहरलाई ल्याटिन अमेरिकन शैलीको पिंक रेभ्युल्युसन् अर्थात् सुन्तले क्रान्ति भनियो । नेपालमा विगतको एमालेले सुरुवात गरेखैं यो एक किसिमको बहुदलीय जनवाद टाइपकै आवधिक निर्वाचनमा होनिने र जिते रणनीतिअन्तर्गत नै थियो । यो कुनै सशस्त्र क्रान्तिवाट प्राप्त सत्ता थिएन । भेनेजुयलामा बाहेक अन्य मुलुकमा पुरानै सीधानलाई सिरानी हालेन सुधारवादी बाटोमार्फत सत्ता अङ्गालिएको थियो ।

ल्याटिन अमेरिकी मुलुकमा सुधारवादी वामपन्थीको यो जागरण वास्तवमै अभुतपूर्व थियो । र, यो जागरण शीत्युद्ध तथा शीत्युद्धपछिको समयमा संयुक्तराज्य अमेरिकाले लादेको आर्थिक र राजनीति उदारवादविरुद्ध परिलक्षित थियो । सोभियत संघको पतनपछि अमेरिकी शैली पुँजीवादको विकल्प नरहेको व्याख्या मुख्यरित हुनु अस्वाभाविक थिएन । सन् १९८० ताका ऋण र मुद्रास्पष्टिले डामेको राज्य नेतृत्वको विकास मोडेललाई विस्थापित गरेर खुला बजार नेतृत्वको नवउदारवादी अर्थ राजनीतिलाई अगाडि सारियो, जहाँ राज्यको भूमिकालाई गौण पारियो र नवउदारवादका तीन पद्धति उदारीकरण, निजीकरण र भूमण्डलीकरणलाई अभियानका रूपमा अधि सारियो । स्पेनिस तथा पोर्वुगिज साम्राज्यका उपनिवेश रहेको ल्याटिन अमेरिका त्यसै पनि सबैभन्दा ढूलू

विषमतायुक्त समाज ठानिन्छ । किनकि उत्पादनका साधनको मूल हिस्सा गैरआदिवासी युरोपेली मूलका गोराकै हातमा थुप्रिनाले पनि यो असमानता विशाल थियो । उपनिवेशबाट मुक्त भएपछि उदार प्रजातन्त्रका नाममा अमेरिकी सहयोगमै अधिकांश समय फौजी जुन्ताले नै राज गरे । सन् १९७० मा ल्याटिन अमेरिकाका १८ देशमा गैरसंवैधानिक शक्तिले सत्ता कब्जा गरेका थिए । र, उनीहरू सबै नवउदारवादको भरिया बने (सुसान जेस्प्रोक जेर्फ्री आर वैबरद्वारा सम्पादित, क्राइसिस एन्ड कन्ट्रायाडिक्सन, २०१४) । लामो र कठिन संघर्षबाट फौजी जुन्ताले हातबाट मुक्त भएपछि विश्व बैंक र अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषको अगुवाइमा नवउदारवादी शासनको कहर सुरु भयो । सबै क्षेत्रको निजीकरण, धनी र गरिबबीच सबै विषयमा प्रतिस्पर्धा, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारीमा राज्यको उदासीनता र गुण्डाहरू बीच छिनाहपटी कायम रहे ।

भेनेजुयलामा हयुगो चामेजले उदयपछि ल्याटिन अमेरिकामा एक प्रकारको नवउदारवादविरुद्ध आन्दोलनको लहर सुरु भयो । आमानिसलाई जीवन धान्न कठिन भएपछि विकल्प खोज सिंगो सामाजिक आन्दोलनमा मानिस लामबद्ध हुन बाध्य भए । हड्डताल, जमिन कब्जा, बेरोजगारद्वारा रोड कब्जा, फ्याक्ट्री टेकओभर तथा आदिवासी जनजातिको विद्रोह सुरु भयो । तेस्रो विश्वमा दरिएका ल्याटिन अमेरिकी यी मुलुक खानीजन्य कच्चापदार्थ (पेट्रोलियम, ग्यास, सुन, तामा, फलाम, निकेल, हिरा आदि) उत्तर अमेरिकालाई बैच्ये । शासकहरू कुत्खोरेजस्ता थिए । कमिसन कुम्त्याउथे र आफ्ना आप्रवासी छोराछोरी र नातेदारमार्फत अमेरिकामै सम्पत्ति थुपार्थे । कच्चापदार्थ बिक्री नै राज्यको आन्दोलनीको मूल स्रोत थियो भने खरिदकर्ताको रूपमा संयुक्त राज्य अमेरिका र युरोपेली मुलुकको विकल्प थिएन । यिनीहरूबीच खरिद भाउमा निलोमतो हुनु अस्वाभाविक थिएन । तर, नयाँ शाताब्दि सुरु हुँदा नहुँदै चीन विकल्पको रूपमा देखा पन्यो । चिनियाँ वस्तु तथा सेवा उत्पादन विश्व बजारमा हाबी हुँदै गएपछि माइनिङ-मिनरलस, प्राकृतिक ग्यास, तेल, र कृषिजन्य उद्योगमा ढूलो विकल्प देखा पन्यो । माथि उल्लेखित वामपन्थी सरकारमा आएपछि यी सबै खानी र खनिज क्षेत्रलाई राष्ट्रियकरण गरिए । सरकारको दुकुटी रोयाल्टी र नाफाबाट जम्मा भएको रकमले भरिन थाल्यो । पुँजपति र बहुराष्ट्रिय कम्पनीले पनि पर्याप्त नाफा आजन्न गर्न सफल भए । अधिकांश वामपन्थी सरकारले गरिबीको रेखामुनि रहेका परिवारलाई नगद नै प्रवाह गरे । शिक्षा, स्वास्थ्य तथा रोजगारीका लागि अनेकन सामाजिक तथा लोकल्याणकारी कार्यक्रम अगाडि सारे । सन् २०१०सम्म असमानता कही हुदसम्म घट्यो र लाखीं परिवार गरिबीको रेखा पार गरेर न्यून आय भएका परिवारमा प्रवेश गरे ।

कच्चा पदार्थ आयात गर्ने राष्ट्रमा चीन थपिएपछि अत्यन्त न्यून रहेको आर्थिक वृद्धि एक हिसाबले द्वारातै बढेको थियो फ्रोफेर सुसान जेप्सोड लेखिन्न-सन् २००६ वरपर भेनेजुयलाको आर्थिक वृद्धि ४८ प्रतिशत रह्यो । सन् २००८ मा ६.१ प्रतिशतले पिकअप लिंदा नलिंदै २००८/०९ को महामन्दीपछि सन् २००९ मा ३.४ प्रतिशतमा खरिकियो । तर, बोलिभियाको आर्थिक वृद्धिमा भने त्यो महामन्दीले असर पारेन । ब्राजिल तथा अर्जेन्टिनासँग ग्यास बेचे डिल गर्दा उसलाई यो लाभ मिलेको थियो । इक्वेडर मुख्यतः तेल निर्यातक राष्ट्र हो । राफेल कोराया नेतृत्वको सरकारले यसको विकल्प नाफा परिवारलाई राष्ट्रिय कर्तिको ज्ञानीजन्य नयाँ परियोजना सञ्चालनमा ल्याए । हाइझो प्रोजेक्ट तथा खानीजन्य अन्वेषणमा काम गरेकाले निर्यात बढ्न गएको थियो

राष्ट्रपति रफायल आर्फँ अर्थशास्त्रीसमेत हुन् । उनको कार्यकलामा औसत ७५ प्रतिशत आर्थिक वृद्धि भइरहेको थियो । ब्राजिलमा लुला र त्यसपछि आएकी दिल्मा रूसौफका कार्यकलामा सन् २००२-१० मा औसत ६ प्रतिशत र पछिलो कालखण्ड २०११-१५ मा औसत ४ प्रतिशत आर्थिक वृद्धि रहेको थियो । अर्जेन्टिनामा क्रिचनर दम्पतिको कार्यकाल (सन् २००३-२०११) मा औसत ७ प्रतिशत आर्थिक वृद्धि रहेको थियो ।

सन् २००८/०९ को विश्वापी बृहत् मन्दीले विश्व राजनीतिमै ढूले संकट निम्नत्यायो । यद्यपि ल्याटिन अमेरिकामा सुरुमा त्यति विच्छिन्न असर परेको थिएन । तर, सन् २०१२ पछि अमेरिका र युरोपेली युनियनमा त बृहत् मन्दी नै छायो भने चीनको आर्थिक वृद्धि नाटकीय रूपमा सबै विषयमा प्रतिस्पर्धा, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारीमा राज्यको उदासीनता र गुण्डाहरू बीच छिनाहपटी रहेको थियो ।

कर तथा राजस्वमा कमी हुँदै गएपछि सन् २०१२ पछि ल्याटिन अमेरिकाका

सुरु भयो । सार्वजनिक पेट्रोलियम कम्पनी घोटाला काण्डमा डिल्मा रूसौफलाई राष्ट्रपति पदबाट अविश्वास प्रस्तावमार्फत हटाइयो । सन् २०१८ को राष्ट्रपतीय निर्वाचनमा सर्वधिक लोकप्रिय पूर्वराष्ट्रपति लुला डे सिल्वालाई दक्षिणपन्थी मिलेमतोमा जेल हालेर चुनाव लड्न दिइएन र अतिदक्षिणपन्थी पारामिलिटरीका उमेदवार जेर बोल्सोनारोलाई जिताइयो ।

सुन्तले क्रान्तिलाई ल्याटिन अमेरिकामा धरासायी तुल्याउन यो कसरत बलशाली सावित भयो । पेरु, अर्जेन्टिना, चिली, पछि ब्राजिल दक्षिणपन्थी कब्जामा गएपछि हुवान युइडोको नेतृत्वमा भेनेजुयलामा निर्वाचित राष्ट्रपति निकोलास मादुरोको सरकार भरिया र ग्राउन्ड नेतृत्वमा आर्थिक वृद्धिकालीन रोगालाई जोडिएका अल्ट्रोबोरमा एक चिनाहेको निर्वाचित राष्ट्रपति आन्दोलनलाई व्याहारमा उत्तार्दै जाँदा वित्ताणा पैदा हुनेरस्तारको कमजोर दुँदै सत्ता बाहिर धकेलिनुपर्ने रोग ल्याटिन अमेरिकाको निर्वाचित भएको नेस्टोर क्रिचनरको जस्टिसियालिस्टलगायत वामपन्थी पार्टी पनि जरो नभएका लोकप्रियतामा अडिएका पार्टी हुन् । यसमा अमेरिका, बेलायत, युरोपेली युनियनका सबै एक धुर भए । तर, सेनाले 'कु' गर्न मान

कामप्रतिको लगनशिलताले नै सफलता दिलाउँछ

बिगत एक दशक बढी समय देखी निरन्तर सौन्दर्य व्यवसायमा अवढू रहदै आउनु भएकी बरिष्ठ सौन्दर्यविद् छबु कार्की 'बस्नेत' अहिले पनि आफ्लाहो क्षेत्रमा त्यति नै सकृदृ हुँदून्छ। अमेरिका पुरोर समेत व्यटीसियन सम्बन्धित कार्यशाला, गोष्टीहरूमा सहभागि भई त्यहाँ सिकेका कुराहरू र अनुभवलाई नेपालमा रहेका दिनी, बहिनीहरू माझ बाडिरहनु भएकी छबुले सौन्दर्यकलाको क्षेत्रमा पुर्याएको योगदानको कदर स्वरूप विभिन्न संघ, संसथाबाट सम्मान तथा अवार्ड पाइसक्नु भएको छ। उहाँसंग सौन्दर्यकला सम्बन्धित केन्द्रित रहेर गरेको कुराकानी

० कहिलेबाट यो व्यवसाय सुरु गर्नु भयो ?
मैले सौन्दर्यकलाको प्रशिक्षण लिएर नै यो व्यवसाय सुरु गरेकी हुँ। १०, १२ वर्ष भयो व्यवसायिक रूपले यो क्षेत्रमा लागेकी चाही।

० यो क्षेत्रमा कसरी आउनु भयो ?
सानै देखि केही गर्नु पर्छ भन्ने सोचिरहथे। मेरो शिक्षा, दिक्षा बिराटनगरमा भएको हो। स्कुल जाने बाटोमा पार्लर थियो। पार्लरमा काममा व्यस्त हुँदा पनि उहाँहरूको हसिलो, सुकिलो अनुहार देख्या तुलो भएपछि यस्तै काम गर्नु पर्ला भन्ने साच्छ्ये। पछि काठमाडौं। आएपछि बौद्धको एक पार्लरमा प्रशिक्षण लिई अलिङ्गिका काम पनि गर्न थाले। बिस्तारै यो पेशा प्रति आकर्षण बढ्दै गयो अहिले यसेमा सकृदृ छु।

० आफ्नै पार्लरमा काम गर्दा र बाहिर गर्दाको भिन्नता ?

आफ्नै पार्लर भएपछि कसैको अण्डरमा बस्नु पर्दैन, आफ्नो ईच्छाको मालिक आफै बन्न पाइने, आफ्नै पौरखमा बाँचन सकिने हुँदा अरुकोमा काम गर्नु भन्दा आफ्नैमा काम गर्दा जाति।

० आफुले अंगालेको व्यवसायबाट सन्तुष्ट हुनुन्छ ?

सौन्दर्य व्यवसायबाट महिला वर्गमा आर्थिक परिवर्तनसँगै सामाजिक पहिचान, ब्यक्ती स्वयंमा आत्मनिर्भर र आमाविश्वास साथै आफ्नो शिप र कला मार्फत अर्कालाई सजाउँदा उहाँहरूमा देखिने उत्साह र खुशिले साच्चे सन्तुष्टी मिलेको महशुष्टु हुन्छ। काम प्रतिको लगनशिलताले नै सफलता दिलाउँछ।

० पहिला सौन्दर्य ज्ञान महिलामा कत्तिको थियो ?

पहिले अहिलेको जस्तो शिक्षित थिएनन महिलाहरू। खेती किसानीमा संलग्न महिलाहरू बढी भएकोले सौन्दर्य ज्ञान र चासो थिएन। अहिले त्यो अवस्था छैन। शहर त शहर भए नै गाउँकाहरू पनि शहरिया जीवनशैलि जीउन थालिसकेका छन्।

० पार्लरमा पनि अनैतिक क्रियाकलाप हुन्छ भन्नन्ति ?

मसाज पार्लरमा युवतीहरू राखेर त्यस्तो कार्य हुने गरेको भन्ने एदाकदा सञ्चार माध्यमहरूमा सुन्न, घडन पाइन्छ। तर, ब्युटीपार्लरमा त्यस्तो हुन्छ भन्ने थाहा पाएकी छैन। अहिले समाजले पनि यसलाई असाथ्यै सम्भावना बोकेको व्यवसायको रूपमा स्वकारी सकेको अवस्थामा छ। त्यसैले शिपमूलक मर्यादित व्यवसायमा औँच आउँने काम कर्सैबाट हुनुहुँदैन।

० आजको स्थानमा पुग्न कत्तिको संघर्ष गर्नु भयो ?

त्यही संघर्षलाई मैले निरन्तरता दिएको कारणले गर्दा नै आज म यो स्थानमा पुग्न

छबु कार्की 'बस्नेत'
सौन्दर्यविद्

सफल भएकी छु। आफ्नो व्यवसायलाई व्यवसाय जुनसुकै होस्। प्राय महिलाको नेतृत्वमा रहेका व्यवसाय सफल नै छन्। कतिपय महिलाहरू आफ्नो व्यक्तीत्व र आफुले गरेको कार्यले आफ्नो निजी पहिचान बनाउन सफल भएका छन्। जहाँसम्म सौन्दर्यकला व्यवसायको कुरा छ यस क्षेत्रमा काम गरिरहेका दिनी, बहिनीहरूको बिगत र वर्तमानमा आमुल परिवर्तन भएको देख्छु म।

० सौन्दर्यकला व्यवसायले महिलामा कस्तो परिवर्तन ल्याउँछ ?

व्यवसाय जुनसुकै होस्। प्राय महिलाको नेतृत्वमा रहेका व्यवसाय सफल नै छन्। कतिपय महिलाहरू आफ्नो व्यक्तीत्व र आफुले गरेको कार्यले आफ्नो निजी पहिचान बनाउन सफल भएका छन्। जहाँसम्म सौन्दर्यकला व्यवसायको कुरा छ यस क्षेत्रमा काम गरिरहेका दिनी, बहिनीहरूको बिगत र वर्तमानमा आमुल परिवर्तन भएको देख्छु म।

Century Savings + Account

खाता खोली जीवन सुखी र समृद्ध बनाउँ

आकर्षक लाभिधाहण:

- + आकर्षक बीमा : प्राणिधातक रोग/दुर्घटना/दीर्घकालीन अशक्ता #
- + ६.५% व्याजदर
- + न्यूनतम मौजुदत : रु. ५०,०००/-
- + बिशुलक डिजिटल बैंकिङ् *
- + SWIFT/TT मा ५०% छुट*
- + बिशुलक लकर * तथा ABBS सुविधा
- + Good For Payment शुलकमा ५०% छुट *
- + टेपालका अन्य कुनै बैंकको ATM बाट पैसा निकालदा शुलक नलाउने
- + कर्जा सुविधामा विशेष छुट

जाताजाताकालीन लागि IME General Insurance Ltd., बाट बीमा गर्ने व्यवस्था गरिएको ५।

*संस्कृत लाभिधाहण

सेंचुरी कमर्सियल बैंक लिमिटेड

प्रधान कार्यालय: पुतलीसरक, काठमाडौं, फोन: ४४४५०६३/४४४०५९

फैक्टरी: ४४४९४२२, ईमेल: welcome@centurybank.com.np, वेब: www.centurybank.com.np

उंगीन खबर

च्याम्पियन्स लिग ड्रू : रियल र सिटी अन्तिम १६ मै भिड्ने

च्याम्पियन्स लिग फुटबलको अन्तिम १६ को ड्रू सार्वजनिक भएको छ। सोमाराम सौभाग्यका टर्कीको स्तानबुलमा आयोजित एक कार्यक्रमबीच ड्रू सार्वजनिक भएको हो। सार्वजनिक ड्रू अनुसार स्पेनिस जाइन्ट रियल म्याड्रिडले सबैभन्दा कठीन प्रतिद्वन्द्वी पाएको छ। यस्ता, अर्को स्पेनिस क्लब बासिलोना, इटालिनय क्लब युभेन्टसले भने केही सहज प्रतिद्वन्द्वी पाएका छन्। च्याम्पियन्स लिगको सर्वाधिक सफल क्लब रियलले अन्तिम १६मा पेप ग्वार्डिओलाको प्रशिक्षणमा रहेको इलिस क्लब न्याचेस्टर सिटीको सामाना गर्ने छ। रियल समूहको विजेता हो भने सिटी समूह सीको विजेता हो।

यसगरी अन्तिम १६ मा बासिलोनाले इटालिनय क्लब नापोलीलाई प्रतिद्वन्द्वीका रूपमा पाएको छ भने युभेन्टसले फ्रेन्स क्लब लियोनसँग खेल्ने छ। बासिलोना समूह एफको विजेताका रूपमा अन्तिम १६ पुगेको हो भने नापोली समूह इको उपविजेता हो। यस्तै, युभेन्टस समूह डीको विजेता हो भने लियोन समूह जीको उपविजेता हो।

यसगरी डिफिनिड च्याम्पियन लिमिटेडले स्पेनिस क्लब एट्लेटिको म्याड्रिडसँग खेल्ने छ भने उपविजेता टोटनहयमले जर्मन क्लब आरबी लेइपिगलाई प्रतिद्वन्द्वी पाएको छ। यस्तै, पिएसजीले जर्मन क्लब बोर्सिया टर्डमन्ड, स्पेनिस क्लब भ्यालेसिन्याले इटालिनय क्लब एट्लान्टा र जर्मन क्लब बार्यान्स म्युनिखले इमिलिस क्लब चेल्सीलाई प्रतिद्वन्द्वी पाएको छ।

अन्तिम १६मा स्पेन र इंग्लियान्ड ४-४ बरल पुगेका छन् भने इटाली र जर्मनीबा ३-३ क्लब पुग्दा फ्रान्सका २ क्लबले पनि अन्तिम १६ मा रथन बनाएका छन्। अन्तिम १६ को पहिलो लेग फेल्डरारीको १८ र १९ तथा २५ र २६ मा हुने छ भने दोस्रो लेग मार्चको १० र ११ तथा १७ र १८ मा हुने छ। अन्तिम १६ खेल सकिएपछि मार्च २० मा क्वाटरफाइनल, सेमिफाइनल र फाइनलको ड्रू सार्वजनिक गरिन्ने छ। क्वाटरफाइनलको पहिलो लेग अप्रिल ७ र ८ तथा दोस्रो लेग १४ र १५ मा हुनेछ। यस्तै, सेमिफाइनलको पहिलो लेग अप्रिल २८ र २९ तथा दोस्रो लेग मे ५ र ६ मा हुने छ। फाइनल मे ३० मा टर्कीको स्तानबुलको एटाटुर्क ओलम्पिक रंगशालामा हुने छ।

नेपाल आयल निगम लिको

खाना पकाउने एल.पी. ग्याँस प्रयोगकर्ताहरूलाई सुरक्षासम्बन्धी अति आवश्यक जानकारी

एल.पी. ग्याँस अत्यन्त प्रज्ञवलनशील पदार्थ भएकोले यसको प्रयोगमा पर्याप्त शर्तकर्ता र सावधानी अपनाउन जरूरी हुन्छ। यसैले खाना पकाउने ग्याँसको चुहावटबाट हुने दूर्घटनाबाट बच्न देहायका कुराहरूमा ध्यान पुर्याउन सम्पूर्ण उपभोक्ता वर्गमा नेपाल आयल निगम लिङ्गुलोध गर्दछ।

दुर्घटनाबाट बच्न ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू :

१. एल.पी. ग्याँस सिलिण्डर ल्याउँदा-ल्याउँदा नगुडाउँ, भान्धामा सिलिण्डर सधै ठाडो राखी प्रयोग गरौ, सुताएर र घोटाएर प्रयोग नगरौ।
२. रेगुलेटर, रबर पाइप, चुल्हो जस्ता उपकरणहरू गुणस्तर प्रमाणित भएको मात्र प्रयोग गरौ। साथै हरेक २ (दुई) वर्षमा ग्याँसको पाइप फेरौ।
३. खाना पकाउँदा सधै भ्याल ढोका खुला राखौं र सुतिको कपडा लगाएर मात्र खाना पकाउने गरौ।
४. काम सकिएपछि सधै रेगुलेटर बन्द गरौ।

ग्याँस चुहावट भएमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू :

१. खाना पकाउने स्थानमा एल.पी.

कर्पोरेट

● सेज्चुरी बैंकले ल्यायो 'सेज्चुरी सेभिड प्लस अकाउन्ट'

सेज्चुरी कमर्सियल बैंकले ग्राहकको सुविधालाई ध्यानमा राख्दै नयाँ बचत खाता योजना सञ्चालन गरेको छ। बैंकले विभिन्न सुविधासहित ५० हार रुपैयाँ न्यूनतम मौज्दातमा खोल्न सकिने सेज्चुरी सेभिड प्लस अकाउन्ट योजना ल्याएको हो।

वार्षिक ६.५ प्रतिशतका दरले त्रैमासिक रूपमा व्याज भुक्तानी हुने खाता खोल्दा १० लाख रुपैयाँसम्मको प्राणधातक रोगरदुर्घट नारदीर्घकालीन अशक्तता बिमा सुविधासमेत उपलब्ध हुनेछ। बिमा आइर्मझ जनरल इन्स्योरेन्सबाट गर्ने व्यवस्था गरिएको बैंकले जनाएको छ। सोजनाअन्तर्गत खाता खोल्ने ग्राहकले नेपालका अन्य बैंकको एटिएमबाट पैसा निकाल्दा शुल्क लाग्ने छैन। साथै, निःशुल्क लकर सेवा, आकर्षक डिजिटल बैंकिङ र कर्जा सुविधामा पनि विशेष छुट दिइने खाता योजना बुधबार बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तुलसीराम गौतमले उद्घाटन गरेका हुन्। हाल बैंकले देशभर ११३ शाखा, १० एकस्टेन्सन काउन्टर तथा १५ शाखारहित बैंकिङमार्फत वित्तीय सेवा दिई आएको छ।

● एनबिआईको सिइओमा लम्साल

नेसनल बैंकिङ इन्स्टिच्युट (एनबिआई) लिमिटेडको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सिइओ)मा कुमार लम्साल नियुक्त भएका छन्। एनबिआई सञ्चालक समितिले ३० मंसिरदेखि लागू हुने गरी लम्साललाई सिइओमा नियुक्त गरेको हो।

लम्सालले यसअधि सानिमा बैंक, प्रभु बैंक, जनता बैंक नेपाललागायत बैंकको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको कार्य गरिसकेका छन्। लम्सालको नियुक्तिसँगै इन्स्टिच्युटले बैंकिङ जगतको मानव संसाधनको क्षमता विकासमा टेवा पुर्याउने किसिमका वस्तु तथा सेवाको विविधकरणमार्फत अभ बढी योगदान पुर्याउन सफल हुने अपेक्षा कम्पनीको छ।

● वाणिज्य बैंकमा ट्राफिक सञ्चेतना कार्यक्रम

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको केन्द्रीय कार्यालय परिसरमा ट्राफिक सञ्चेतनासम्बन्धी कार्यक्रम भएको छ। समुदाय-प्रहरी साफेदारी ट्राफिक सञ्चेतना कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न कार्यक्रममात्रा नेपाल प्रहरीका पूर्वट्राफिक प्रहरी निरीक्षक एवं ट्राफिक भोलिन्टियर सीताराम हाँडेथूले सहभागीलाई ट्राफिक सञ्चेतनासम्बन्धी जानकारी दिएका

थिए। बैंकले कर्मचारीको सुरक्षाका लागि गर्दै आएको विभिन्न कार्यक्रमअन्तर्गत ट्राफिक सञ्चेतनासम्बन्धी कार्य गरेको बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत किरणकुमार श्रेष्ठले जानकारी दिए। प्रशिक्षक सीताराम हाँडेथूले बैंकिङ क्षेत्रमा पहिलोपटक राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकका कर्मचारीबीच सञ्चेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पाउँदा खुसी लागेको प्रतिक्रिया दिए।

● गोखार्ज फाइनान्सद्वारा विद्यार्थीलाई न्यानो कपडा

गोखार्ज फाइनान्सले २५५० वार्षिकोत्सवका अवसरमा संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत विद्यार्थीलाई न्यानो कपडा वितरण गरेको छ। कम्पनीले कैलालीको गौरीगण्डा नगरपालिका-४ मा रहेको कालिका माध्यमिक विद्यालयका गरिब तथा जेहेनदार विद्यार्थीलाई न्यानो कपडा वितरण गरेको हो। फाइनान्सका अध्यक्ष यादवचन्द्र राईले ६० जना विद्यार्थीलाई स्वेच्छ प्रदान गरेका थिए।

● वार्षिकोत्सवमा प्रभु लाइफको सामाजिक काम

प्रभु लाइफ इन्स्योरेन्स लिमिटेडले तेस्रो वार्षिकोत्सवका अवसरमा विभिन्न संघसंस्थालाई फोहोर फाल्ने गर्वेज विन हस्तान्तरण गरेको छ। कम्पनीले वार्षिक रूपमा सञ्चालित संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत स्वच्छ वातावरण तथा सरसफाइ अभियानलाई प्राथमिकता दिई सामाजिक कार्य गरेको हो।

सातौ प्रदेशमा विभिन्न कार्यक्रम आयोजना गरेको कम्पनीले प्रदेश नं. ३ अन्तर्गत त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षण अस्पताल, महाराजगञ्ज अस्पताल परिसरमा फोहोर व्यवस्थापनका लागि फोहोर फाल्ने गर्वेज बिन हस्तान्तरण गरेको थिए। कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत नारायणप्रसाद पौडेलले हस्पिटललाई सहयोग सामग्री हस्तान्तरण गरेका थिए। प्रदेश नं. १, २, ३, गण्डकी प्रदेश, ५, कर्णाली प्रदेश र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा पनि कम्पनीका विभिन्न शाखा कार्यालयले आ-आफ्नो क्षेत्रका सार्वजनिक उद्यान, पार्क, मठ-मन्दिर, सरकारी विद्यालय तथा सरकारी अस्पतालको सरसफाइ गरी उक्त स्थानमा समेत गर्वेज बिन उपलब्ध गराएको कम्पनीले जनाएको छ। गत वर्ष कम्पनीले सातौ प्रदेशका विभिन्न सरकारी विद्यालयका विद्यार्थीलाई पोसाक तथा स्वेच्छरायत सामग्री वितरण गरेको थिए।

● सनराइज बैंकका ग्राहकलाई टर्किस एयरलाइन्समा छुट

सनराइज बैंकका ग्राहकले टर्किस एयरलाइन्समा छुट पाउने भएका छन्। बैंकले एयरलाइन्ससँग गरेको सम्झौताअनुसार इकोनोमी क्लासमा ७ प्रतिशतसम्म र बिजेनेस क्लासमा १० प्रतिशतसम्म छुट पाउने व्यवस्था छ। एयरलाइन्सका नेपालका लागि कन्द्री स्थानेजर अब्दुल्ला दुन्चेरे केटिची र बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत जनक शमानी पौड्यालले छुटसम्बन्धी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन्।

साथै, सम्झौताअनुसार बैंकका ग्राहकले युरोप भ्रमणमा जाँदा थप १० केजीसम्म सामान लान पाउने व्यवस्थासमेत गरिएको छ। छुटका लागि ग्राहकले बैंकको कार्ड देखाइ टिकट खरिद गर्नुपर्न बताइएको छ।

कला/साहित्य

दुई कलाकारको एकसाथ अन्तिम बिदाइ

दुई दिनअघि चलचित्र विकास बोर्डका अध्यक्ष केशव भट्टराईले फेसबुकमा कलाकार दीपक क्षत्रीको तस्विर राख्दै लेखेका थिए, 'दीपकजी, तपाईंको आत्मशानिको कामना गर्नु। हार्दिक श्रद्धाजली ! भट्टराईले क्षत्रीलाई श्रद्धाजली व्यक्त गर्दै गर्दा कसले सोयेको थिए र, दुई दिनपछि उनले पनि हृदयाधातका कारण संसार छाड्नेछन् भन्ने। प्रधानमन्त्री केपी ओलीले सोमबार दिव्य गर्दै भनेका छन्, बितेका दुई दिनमा हामीले प्रतिभावान दुई कलाकार केशव भट्टराई र दीपक क्षत्रीलाई गुमाईं। उहाँहरूको कला सधै समृतिमा रहनेछ। हार्दिक श्रद्धाजली !'

'बलिदान, 'दक्षिणा', भेरो एउटा साथी छ' जस्ता फिल्म खेलेका र छोडी गए पाप लाग्न जस्ता फिल्म निर्माण गरेका भट्टराईले निधनको खबर अप्रत्याशित थिए। उनका शुभित्तक, चलचित्रकर्मी र नेपाली फिल्मप्रेमीहरू दोधारामा रहेंदै गर्दा उनले संसार छाडिसकेका थिए। अनामनगरस्थित घरबाट चाबहिलको ओम अस्पताल पुदानपुर्वै उनी स्वर्गीय भइसकेका थिए।

'बलिदान, 'दुई' थोपा आँसुलगायत फिल्ममा सहकार्य गरेका दयाराम दाहाल भन्नन, 'उहाँ एक असल मान्छे हुनुह्यो। उहाँ नरहनुभएको धक्का नेपाली फिल्मले महसुस गरिरहनेछ।' शिव रेमी, तुलसी घिमिरे र दयाराम दाहाल फिल्म उद्योगमा केशव भट्टराईको सबैभन्दा नजिकका साथी मानिन्नन्। उनीहरूले धेरै सहकार्य पनि गरेका छन्।

यस्तै, कलाकार क्षत्री गत वर्ष विनोद पौडेलकृत फिल्म 'बुलबुल'मा देखिएका थिए। 'बुलबुल' नहेका दर्शकले भन्ने उनलाई केही समयअघि आएको दीपक रौनियारकृत फिल्म 'सेतो सूर्यमा' देखेका थिए। या त देखेका थिए, आख्यानकार कृष्ण धरावासीको उपन्यासमा आधारित फिल्म 'भोलामा।' ०५० को दशकका नेपाली फिल्ममा क्षत्रीको उपस्थिति बलियो थिए। उनले अंशबन्दा, जीवनदान, भालगायत फिल्म खेले।

'बुलबुल'मा क्षत्रीलाई ससुराको भूमिकामा कास्ट गरेका निर्देशक विनोद पौडेल भन्नन, 'उहाँ एक असल मान्छे हुनुह्यो। उहाँ नरहनुभएको धक्का नेपाली फिल्मले महसुस गरिरहनेछ।' शिव रेमी, तुलसी घिमिरे र दयाराम दाहाल फिल्म उद्योगमा केशव भट्टराईको सबैभन्दा नजिकका साथी मानिन्नन्। उनीहरूले धेरै सहकार्य पनि गरेका छन्।

दीपक क्षत्रीसँग 'जमिन', 'अंशबन्दा', 'भीष प्रतिज्ञा', विषालुलगायत फिल्ममा काम गरेका धीरेन शाक्य नेपाली फिल्म उद्योगले क्षत्रीलाई बिस्को बताउँछन्। करिब दुई दशकअधि धीरेनले क्षत्रीसँग फिल्म 'विषालुमा' काम गरेका थिए। दुवै खुबै मिल्ने साथी थिए। 'उहाँ अभिनयलाई जीवन्तता दिन सक्ने कलाकार हुनुह्यो, त्यही कारण पनि उहाँको सम्मान सधै रहनेछ,' धीरेन भन्नन। पश्चिमति आर्यघाटमा सोमबार भट्टराई र क्षत्री दुवैको राष्ट्रिय सम्मानसहित अन्तिम संस्कार गरियो।

टेलिकमको एफटिटिएच सेवा २५ स्थानबाट

नेपाल टेलिकमले डाटा र भवाइस सेवासमेत चलाउन मिल्ने फाइबर टू द होम (एफटिटिएच) सेवा देशका विभिन्न स्थानमा थप गरेको छ। काठमाडौं

उपत्यकाबाट वितरण प्रारम्भ गरिएको एफटिटिएच सेवा हाल नेपालमर २५ जिल्लाका विभिन्न स्थानमा

उपलब्ध रहेको कम्पनीले जनाएको छ।

नेकपाको...

सचिवलयमा ९ सदस्यीय रहेको छ जसमा पार्टी अध्यक्षद्वय केपी ओली, पुष्पकमल दाहाल सहित पूर्व प्रधानमन्त्री भफलनाथ खनाल, माधव नेपाल, वामदेव गौतम, महासचिव विष्णु पौडेल, गृहमन्त्री रामबहादुर थापा, रक्षामन्त्री इश्वर पोखरेल र नारायणकाजी श्रेष्ठ रहेका छन्। उनीहरूमध्ये तत्कालिन नेकपा एमालेबाट प्रधानमन्त्री केपी ओली, भफलनाथ खनाल, माधव नेपाल, विष्णु पौडेल र इश्वर पोखरेल, वामदेव गौतम रहेका छन् भने माओवादीबाट अध्यक्ष दाहाल, रामबहादुर थापा र नारायणकाजी श्रेष्ठ रहेका छन्।

स्थायी समितिको बैठकमा बोल्दै नेतृ पक्षको भुसालले समेत सचिवलयलाई विस्तार गरी १५ सदस्यीय बनाउनुपर्न भन्दै नेतृत्वलाई

तत्काल सचिवलयलाई विस्तार गर्न माग समेत गरिको छिन्। नेतृ भुसालले भनिन् सचिवलयमा अहिले एकजना पनि महिला छैनन्। पार्टीका हरेक कमिटिमा महिलाहाई उचित प्रतिनिधित्व होस् भन्दै सचिवलयमा महिलाको प्रतिनिधित्व गराएर समावेशी बनाउने गरी १५ सदस्यीय बनाइयोस् उनले बैठकमै भनिन्। अधिकार माने होइन लिने हो भन्दै जनयुद्धमा भाँडै २५ सय महिलाले बलिदान दिएको नेतृत्वलाई स्मरण समेत गराएकी थिन्। आन्दोलनमा महिलाको पनि बलिदान छ। सङ्कमा समेत हजारौ महिला उत्रिएका छन् हामी आफैले संघर्ष गरेर आएका छौं यो कसैको श्रीमान वा श्रीमतीलाई वा आफन्तलाई दिने पेवा होइन भन्दै नेतृत्वको कडा आलोचना गरेकी छिन्। नेता ज्ञावालीले पार्टी नेतृत्वले उपायको उपायक बनाउने भएपछि उनी अहिले ओली गुटमा लागेको एक नेताले बताएका छन्।

मात्र गरेर नपुग्ने भन्दै उनले भने आत्मालोचना मात्र गरेर पुर्दैन आलोचना नै हुउपर्दैछ। स्थानीय समितिको बैठकमा बोल्ने प्राय सबै नेताहरूले नेतृत्वको आलोचना गरेका थिए। त्यसरी बोलेहरूमा माधव नेपाल पक्षीय नेताहरू रहेका थिए। नेकपामित्र अहिले पनि तत्कालिन नेकपा एमालेभित्र रहेको केपी ओलीगुट र माधव नेपाल गुट सक्रिय रहेका छन् भने पछिल्लो समयमा वामदेव गौतम समेत नेपाल गुटमा पुगेका भएपनि नेतृत्व वर्गले उनलाई पार्टीको विधान नै संशोधन गरेर पार्टीको उपायक बनाउने निर्णय गरेपश्चात् उनी ओली गुटमा पुगेका छन्। गौतम कहिले अध्यक्ष दाहाल र कहिले नेता नेतालतर्फ ढलमिलेका जस्तो देखिएतापनि पार्टीको उपायक बनाउने भएपछि उनी अहिले ओली गुटमा लागेको एक नेताले बताएका छन्।

रात सरकार...

अवस्थामा पुगेको छ। नेकपाले भने संसदमा रहेका हरेक दलरूप सहकार्य गर्दै अधि बढ़ने उद्घोष गरेपनि उसको यित्र उद्देश भनेको प्रदेश नं. २ मा समेत आफैनै नेतृत्वमा सरकार बनाउने रणनीति रहेको छ।

समाजवादी पार्टी केपी ओली नेतृत्वको सरकारमा सहभागी भएपनि नेकपाले उसलाई वेवास्ता गर्न थालेको र केही समय पहिला भएको मन्त्रिपरिषद्को हेरफेरमा समेत समाजवादी पार्टीलाई कुनै सम्पर्क नै नगरी पार्टी अध्यक्ष समेत रहेका उपेद्र यादवलाई स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट हटार न्याय कानुन तथा सांसदीय मन्त्रीमा बदलेको थियो। स्वास्थ्य तथा जनसंख्या राज्यमन्त्री रहेका डा. सुरेन्द्र यादवलाई समेत हटार एर पहिल ३ जनालाईमन्त्री बनाएपनि पछिल्लो हेरफेरमा दुई जनालाई मात्र मन्त्री बनाएको थियो। सचिवान जारी हुने लाग्दा राजपाले संविधानसभा छोडेर आन्दोलनमा गएपछि

राजपा र प्रधानमन्त्री ओलीबीच तिक्ततापूर्ण सम्बन्ध रहेदै आएकोमा एकाएक राजपा र सत्ताधारी दलबीच सहसमति हुनुलाई धेरैले आश्वयजनक मानेका छन्।

दुई वर्ष अधि केपी ओली प्रधानमन्त्रीमा चयन हुँदा राजपाले ओलीलाई विनाशर्त समर्थन गरेको थियो तर गत फागुनमा आफ्ना निर्वाचित सांसद रेशम चौधरीलाई कैलाली जिल्ला अदालतले जन्मकेदको फैसला सुनाएपछि राजपाले ओली सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएको थियो। राजपाले मधेवा आन्दोलनका सम्बन्धमा गठन भएको लाल आयोगको प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्न माग गर्दै पटक पटक सांसद अवरोध गर्दै आएको र तत्कालिन सभामुख कृष्णबहादुर महाराले सरकारलाई प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्न रूलिङ नै गर्नुपरेको थियो। त्यसै क्रममा संसदमा बोल्दै प्रधानमन्त्री ओलीले प्रतिवेदन अध्ययन गरेर चाँडै सार्वजनिक गर्ने प्रतिवेदन जनाएका थिए भने हालसम्म पनि उक्त प्रतिवेदन सार्वजनिक भएको

छैन। आफूले उठाएका मागहरूलाई थारी राख्दै राजपाले नेकपासँग सहमति गरेको हुनाले अब राजपा सरकारमा सहभागि हुन सक्ने र समाजवादी पार्टी भने सरकारबाट बाहिरिने सम्भावना बढेको छ। राजपा र नेकपाबीचको सहमतिले गर्दा अब प्रदेश नं. २ को लालबाबु राउतको सरकार पनि संकटमा पर्न सक्ने सम्भावना देखिएको छ। राजपा र नेकपा मिलेको खण्डमा प्रदेश नं. २ मा समेत नेकपाको नेतृत्वमै सरकार बन्न सन्ने भएकाले नेकपाले चलाखी गरेर राजपासँग सहमति गरेको छ। राष्ट्रियसभाको चार सिटका लागि हुने निर्वाचनमा समेत अब राजपा र नेकपाके उम्मेदवारहरू विजयी हुन सक्ने भएकाले प्रदेश नं. २ मा नेपाली कांग्रेस र समाजवादी पार्टीले भने हार व्यहोर्नु पर्न अवसर्या सिर्जना भएको छ। जुनुसुकै सर्त राख्दै राजपा र नेकपाबीच सहमति भएको भएपनि त्यसको एस्टै उद्देश्य हो प्रदेश नं. २ मा नेकपाकै नेतृत्वमा राजपा सहितको सरकार निर्माण गर्नु।

नेकपातित्र...

माओवादी केन्द्र एकीकरण भएपनि आजसम्म त्यसले पूर्णता पाउन सकेको छैन तर के कति कारणले पूर्णता पाउन सकेन भनेर अध्यक्षद्वयले प्रस्तुत गरेको राजनीतिक प्रतिवेदनमा केही नखुलाईको हुनाले नेतृत्व वर्गकै कमी कमजोरी रहेको प्रष्ट हुँदै गएको छ। अहिले पनि नेकपाभित्र पूर्व एमाले र पूर्व माओवादीको गरी दुई धार रहेको छ। एक धारका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई विश्वस गर्न नसकेको हुनाले नेकपाभित्र गुट उपगुट सञ्चालन हुँदै आएका छन्। पूर्व एमालेभित्र केपी ओली र माधव नेपाल पक्षमा गुट रहेका छन्। तत्कालिन

नेकपाले केही नवौ महाधिवेशनमा ओली र नेपालले आ आफ्ना प्यानलै बनाएर चुनावी प्रतिस्पर्धामा उत्रिएका थिए त्यही बेला देखिएको तत्कालिन तत्कालिन नेकपा एमालेमा गुट उपगुट मौलिउँदै गएकोले अहिले सम्म तिनै गुट सञ्चालन भइरहेका छन्। एमाले र माओवादी केन्द्र एकता भइसकेपनि अहिलेसम्म ओली र नेपाल पक्षको गुटबन्धीको दुरी घट्न सकेको छैन। त्यसै कारण गत भाद्रमा भएको नेकपाको सचिवलय बैठकमै ओली र नेपालबीचको सम्बन्धमा दरार उत्पन्न भएको र त्यसबेला एकले अर्काको विरुद्धमा उत्रिएका थिए। पूर्व एमालेभित्र यी दुई गुटबाहेक अन्य केही उपगुटहरू समेत रहेका छन्। पूर्व प्रधानमन्त्री समेत रहेका भफलनाथ खनाललाई समर्थन गर्ने केही नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई नेपालको समर्थनमा रहेको छ। भएको नेपालको गुटको सम्मदुरीमा रहेका छन् भने अर्का नेता वामदेव गौतमको पनि उपगुट रहेको छ, त्यसैगरी पछिल्लो समयमा पूर्व एमालेको केही नेताहरूले स साना गुहरू बनाएका छन् तर उनीहरू जता फाइदा हुन्छ त्यतै लाने भएकाले उनीहरूको पार्टीभित्र खास महत्व छैन। वामदेव गौतमले नवौ महाधिवेशनमा ओलीलाई सधाएका थिए त्यसै कारण उनीसमेत पार्टीभित्र प्रभाव राख्दै नेतामा गनिन्छन्। तर उनीसमेत पार्टीगत स्वार्थलाई भन्दा व्यक्तिगत स्वार्थलाई हेरेर कहिले ओली कहिले नेपाल र कहिले दाहाल पक्षमा पुग्ने गरेको हुनाले उनलाई साथमा लिन तिनै नेताले प्रयास गरिरहेका हुनाले नेकपाभित्र गुट उपगुट बढेको प्रष्ट रूपमै बुझन सकिन्छ।

त्यवहारमा...

नेकपाको बैठक निकै लागो समयपछि बसेको हो। सत्ताधारी दलले गर्ने हरेक निर्णयहरू पूर्ण हुने भएपनि यस अधि पार्टीको सचिवलय बैठकबाट सबै निर्णय गरेर पार्टी सञ्चालन गरिरहेको अवस्थामा अहिले बसेको बैठकले गर्ने निर्णयहरू पूर्णहरूपूर्ण हुनेछन्। मुलुक यतिबेला संकर्टफ उन्मुख हुँदै गएको छ। भारतले नेपालको केही भूमागलाई आप्नो राजनीतिक नक्सामा राख्दै नक्साप्राप्त राख्दै नक्सा प्रकाशित राख्दै नक्साप्राप्ति गरेको छ। नेकपाभित्र पूर्व एमाले र पूर्व माओवादीको गरी दुई धार रहेको छ। एक धारका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई विश्वस गर्न नसकेको हुनाले नेकपाभित्र गुट उपगुट सञ्चालन हुँदै आएको छ। नेपालको भूमागलाई आप्नो राजनीतिक नक्सामा राख्दै नक्साप्राप्त राख्दै नक्सा प्रकाशित राख्दै नक्साप्राप्ति गरेको छ। नेकपाभित्र पूर्व एमाले र पूर्व माओवादीको गरी दुई धार रहेको छ। एक धारका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई विश्वस गर्न नसकेको हुनाले नेकपाभित्र गुट उपगुट सञ्चालन हुँदै आएको छ। नेपालको भूमागलाई आप्नो राजनीतिक नक्सामा राख्दै नक्साप्राप्त राख्दै नक्सा प्रकाशित राख्दै नक्साप्राप्ति गरेको छ। नेकपाभित्र पूर्व एमाले र पूर्व माओवादीको गरी दुई धार रहेको छ। एक धारका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई विश्वस गर्न नसकेको हुनाले नेकपाभित्र गुट उपगुट सञ्चालन हुँदै आएको छ। नेपालको भूमागलाई आप्नो राजनीतिक नक्सामा राख्दै नक्साप्राप्त राख्दै नक्सा प्रकाशित राख्दै नक्साप्राप्ति गरेको छ। नेकपाभित्र पूर्व एमाले र पूर्व माओवादीको गरी दुई धार रहेको छ। एक धारका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई व